

Saksprotokoll

Økonomiplan 2023 - 2026. Utfordringsdokument

Arkivsak-dok. 202205262
Saksbehandler Sveinung Salater

Saksgang	Møtedato	Saknr
Eldrerådet 2019-2023	19.05.2022	24/22
Rådet for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne 2019 - 2023	19.05.2022	19/22
Integreringsutvalget 2019-2023	20.05.2022	16/22
Hovedutvalg for transport 2019-2023	23.05.2022	37/22
Hovedutvalg for kultur 2019-2023	24.05.2022	24/22
Hovedutvalg for veg 2019-2023	24.05.2022	37/22
Hovedutvalg for næring 2019-2023	24.05.2022	61/22
Hovedutvalg for utdanning 2019-2023	24.05.2022	44/22
Fylkesutvalget 2019-2023	31.05.2022	139/22
Ungdommens fylkesutvalg 2022	14.06.2022	23/22
Fylkesting 2019-2023	15.06.2022	55/22

Fylkesting 2019-2023 har behandlet saken i møte 15.06.2022 sak 55/22

Fylkestingets vedtak

Fylkestinget ber fylkesrådmannen legge vurderingene i utfordringsdokumentet til grunn for arbeidet med økonomiplan 2023- 2026 med budsjett 2023 for Trøndelag fylkeskommune med følgende tillegg og endringer:

Overordna prioriteringer:

Utenforskap

Utenforskap er en trussel for hele samfunnet både lokalt, regionalt og nasjonalt. Fylkeskommunen må bidra til Inkluderende samfunn innenfor alle sine ansvarsområder. Inkludering er godt for skole, jobb, lokalmiljø, fritid, folkehelse og livskvalitet.

Økonomi

Store investeringer som må finansieres med lån sammenholdt med økning i rentenivået gir grunn til bekymring for handlingsrommet for å gi gode tjenester og fyller rollen som regional utviklingsaktør i årene framover. Det må derfor sees på muligheten for å redusere omfang av investeringer.

Profilering av fylkeskommunens virksomhet

Trøndelag Fylkeskommune er en stor og viktig aktør i den regionale utviklingen både gjennom egne selskaper og gjennom partnerskap med bedrifter og utviklingsinstitusjoner i fylket. Fylkestinget slutter seg til direktørens beskrivelse av behovet for å synliggjøre fylkeskommunes oppgaver og bidrag til samfunnsutviklingen.

Balansert utvikling i Trøndelag

Trøndelag fylkeskommune har en uttalt målsetting om å bidra til en balansert utvikling i hele fylket. Det kan bli en krevende oppgave framover og må få økt oppmerksomhet og prioritet. Mange lokalsamfunn og kommuner sliter med negativ utvikling i folketall og næringsutvikling. I arbeidet som regional samfunnsutvikler, vegeier, skoleeier og i prioritering av kollektivtilbud og kulturmidler må dette få økt oppmerksomhet.

Kultur og folkehelse:

Fylkestinget ønsker et bredt og variert kulturliv i hele Trøndelag. Etter pandemien ser vi at aktiviteten heldigvis er i ferd med å ta seg opp, med blant annet rekordmange søknader på Fylkeskommunens tilskuddsordninger til prosjektstøtte. Denne rammen ønsker Fylkestinget at styrkes.

Kunnskap og kompetanse

Utfordringene etter pandemi og nedstenging i kultursektoren er mange. Det er usikkerhet om hvordan våre vaner har endret seg; vil vi gå på konserter, festivaler, spel eller andre kulturarrangement som før pandemien, vil vi gå på idrettsarrangement og vil vi delta i frivilligheten som før? Fylkestinget er opptatt av at det hentes inn kunnskap omkring dette, og at den kunnskapen skal nyttes til å sette inn virkemidler der behovet er størst. 2022 er Frivillighetens år, når kunnskapen om ettervirkninger for frivilligheten er på plass settes det i gang et arbeid med en Frivillighetsmelding/Frivillighetsstrategi, hvor det legges vekt på hvordan samarbeid skal løfte frivilligheten i hele Trøndelag. En slik frivillighetsmelding /strategi bygges på "Balansekunst"

Deltagelse, opplevelse og medvirkning

Barn og unge er satsingsområder for Trøndelag Fylkeskommune, alle skal ha mulighet til å delta på sine premisser. Uavhengig av den sosioøkonomiske situasjonen skal barn og unge ha samme mulighet til å delta på kultur- og idrettsaktiviteter. Fylkestinget vil gjennomføre en prøveperiode på 2 år med gratis leie av fylkeskommunale lokaler for frivilligheten. Dette skal gjelde barn og unge under 19 år så lenge frivillige lag og organisasjoner som leier lokaler kan vise til redusert/ikke økte kostnader for barn og unges deltagelse i aktiviteter. I prøveperioden skal det rapporteres på erfaringer og økonomi knyttet til ordningen.

I prinsipp sak om hvordan Fylkeskommunen skal stille seg til å bidra til bygging av idrettsanlegg m.m som brukes av våre videregående skoler skal det også innarbeides oversikt på hvilke anlegg våre skoler benytter i dag og hvilken praksis som gjelder for bruk. Målet er at det skal være samme praksis for våreskole over hele Trøndelag

Profesjonell aktivitet

Det er en utfordring at institusjoner som skal inn på statsbudsjettet for fast overføring først må inn på fylkeskommunens driftsbudsjett. I Trøndelag har vi Sjraffen kultursenter- et regionalt og nasjonalt kulturtilbud for mennesker med

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhKentjielte

funksjonsnedsetting. De arbeider for overføring direkte over statsbudsjettet og har søkt Trøndelag Fylkeskommune om driftsstøtte. Fylkestinget mener det arbeidet som gjøres av Sjiraffen kultursenter bidrar sterkt til inkludering og mangfold. Ikke minst bidrar Sjiraffen kultursenter til å skape en plattform for deltagelse i samfunnsdebatten for og med utviklingshemmede. Fylkestinget ønsker å prioritere dette arbeidet.

Havbruksmuseet på Hitra

Planene for et Havbruksmuseum på Hitra har vært under planlegging i snart 20 år. Trøndelag fylkeskommune må i samarbeid med Hitra kommune, stat og lokalt næringsliv bidra sammen med MIST til at museet kan realiseres.

Norsk Radio og Fjernsynsmuseum i Selbu

Finansiering av Norsk Radio og Fjernsynsmuseum i Selbu har tidligere vært på dagsorden i fylkeskommunen i erkjennelsen av at dette er en viktig nasjonal ressurs. Trøndelag fylkeskommune må derfor ta initiativ sammen med eieren til å bidra til at dette blir underlagt nasjonal finansiering

Norge i tusen år

I forbindelse med markeringen av "Norge i tusen år" er SNK gjennom Hurdalsplattformen gitt rollen som navet i markeringa. Fylkestinget har også store forventninger til 2030-markeinga, det er et klart mål at hele Trøndelag og landet ellers skal ta del i denne markeringa. Det må arbeides opp mot regjeringen for at dette skal følges opp, både med å få på plass en nasjonal komite og at det følges opp med ressurser.

Tusenårsjubileet for slaget på Stiklestad er en god mulighet for å bygge kunnskap og refleksjon rundt vår historie som nasjon, hvilken betydning den har for framtiden og hvordan vi vil at samfunnet skal bli i framtiden. Kunnskap om vår kristne og humanistiske kulturarv og den påvirkningen det har hatt på våre verdier er viktig for å kunne møte andre kulturer med respekt og åpenhet.

Utdanning:

Innledning

Fylkestinget i Trøndelag jobber kontinuerlig for en balansert utvikling i fylket og har derfor valgt å bevare skolestrukturen med 32 videregående skoler. For at folk skal kunne bo og arbeide i hele fylket vil vi sørge for at den enkelte kan ha muligheten til å ta utdanning nært der de bor. Det oppnår vi best gjennom den desentraliserte skolestrukturen, og inntak gjennom nærskoleprinsippet.

Elevtallsutvikling

Store endringer i elevtall og skjev befolkningsutvikling i Trøndelag gir oss en del utfordringer. Dette innebærer at det er behov for enda større presisjon i arbeidet med tilbudsstruktur ved de videregående skolene i Trøndelag. Tett dialog mellom arbeidslivet, opplæringskontorene og skolene er viktig for å kunne treffe så godt som mulig på hvilke tilbud som skal lyses ut på den enkelte skole. For at elevene skal kunne gjennomføre ser fylkestinget det som en forutsetning at det er nok læreplasser i nærheten av skolene. Det er også en ambisjon at fylkeskommunen skal ta inn flere lærlinger.

Trøndelag fylkeskommune Trööndelagen fylhkentjielte

I Trøndelag har vi satset stort på yrkesfag og hatt en økning i antall elever i åtte år på rad. De yrkesfaglige utdanningsløpene er dyrere enn de studieforberedende. Det er derfor behov for økte ressurser for å møte denne veksten. Så langt har fylkeskommunen i 2022 mottatt 14 millioner kroner til utstyr på enkeltskoler, 32,6 millioner for å skaffe lærlingeplasser og i revidert nasjonalbudsjett legges det nå opp til en ytterligere satsing. I 2022 vil det brukes mer enn én milliard på yrkesfag og kvalifisering. Tiltakene handler om å følge opp elevene tettere gjennom skoleårene på yrkesfag og når de går ut i bedrift som lærlinger, skaffe flere lære-plasser og satse på kvaliteten i yrkesfagopplæringen. Fylkestinget ber om at nye tildelinger som kommer med revidert nasjonalbudsjett innarbeides i forslag til ny tilbudsstruktur for 2023 med vedtatt skolestruktur.

Kompetansepilot Trøndelag

Det er behov for et stort kunnskapsgrunnlag for hvilke utdanningstilbud det er størst behov i den enkelte region i Trøndelag. Fylkestinget ber derfor om at data fra de tre kompetansepilotene legges til grunn for arbeidet med treffsikker etter- og videreutdanning som arbeidslivet i Trøndelag trenger.

Trøndelagsmodellen

I Trøndelag står 57.000 mennesker utenfor arbeid eller utdanning. 17.500 av disse er under 30 år. Ungdomskullene i alderen 16 - 19 år går ned. Arbeidslivet har et omfattende behov for fagarbeidere og med mindre ungdomskull vil det ikke være mulig å utdanne nok fagarbeidere. Det videre arbeidet med Trøndelagsmodellen, samarbeid mellom fylkeskommunen, NAV og bedrifter er derfor avgjørende for å rekruttere kompetanse til arbeidslivet. Fylkestinget ber om at hovedutvalg for utdanning orienteres jevnlig om utvikling i arbeidet med Trøndelagsmodellen.

Restaurant- og matfag

Fylkestinget ber fylkesdirektøren prioritere tiltak som fremmer rekruttering til restaurant og matfag framover. Det er stor mangel på fagarbeidere og mange varsler kutt i produksjon som følge av denne. Fylkestinget ber om at det vurderes et prosjekt som kan gi elever mulighet til å inngå lærekontrakt med restauranter eller matfaglig bedrift direkte fra ungdomsskolen.

Fylkestinget ber om at det jobbes målrettet med å innlemme flere bedrifter og arbeidsplasser innen matfaglig næring i Trøndelagsmodellen.

Rekruttering til helsefag

Det er behov for flere helsefagarbeidere og lære-plasser for helsefag i kommunene. Fylkestinget ber fylkesdirektøren jobbe målrettet opp mot KS og kommunene for å opprette flere lære-plasser i offentlig regi, samt arbeide for å innlemme flere offentlige aktører/kommuner i Trøndelagsmodellen.

Trøndelag høyere yrkesfagskole

Den økte satsinga på yrkesfag gir behov for flere studie-plasser ved THYF. Fylkestinget ser et behov for at det knyttes flere kontakter mellom THYF og arbeidslivet for å opprette utdanningstilbud tilpasset arbeidslivets behov. Fylkestinget ber om at det jobbes videre med å gjøre studietilbudene og mulighetene ved THYF bedre kjent.

Trøndelag fylkeskommune Trööndelagen fylhkentjielte

Fylkeskommunen bevilger i dag 13,1 millioner kroner til drift av THYF. Gapet mellom faktiske kostnader og tildeling fra statsbudsjettet må lukkes. Fylkestinget forventer at regjeringens satsing på høyere yrkesfaglig utdanning med styrket finansiering av fagskolene kommer på plass for neste skoleår.

I dagens finansiering av fagskolene er det lagt lite vekt på finansiering av bygg. Vi ber derfor om at fylkesdirektøren jobber målrettet med muligheten til å bli nasjonal pilot for utvikling av fagskolelokaler og for å øke synligheten av utdanningstilbudet.

Samisk

Trøndelag fylkeskommune har samarbeidsavtale med Sametinget om undervisning i samisk språk. Elever som velger samisk som første- eller andrespråk må i løpet av skoleåret kunne møte andre elever i videregående skole som har valgt samme språk. I dag er det ingen møte- eller kontaktpunkt mellom elever som velger samisk språk, men de har muligheten til å reise til Kautokeino på språktrening. I tillegg til dette, ønsker fylkestinget at elevene skal få møte andre elever med samme interesse her i Trøndelag og ber om at det derfor tilrettelegges for slike møte to ganger i løpet av skoleåret. Første møte bør være kort tid etter skolestart, for å kunne skape en relasjon og språkmiljø. Hovedutvalg for utdanning holdes orientert om hvordan dette organiseres og gjennomføres.

Strategi for minoritetsspråklige

Fylkesdirektøren peker i utfordringsdokumentet på at minoritetsspråklige elever i videregående opplæring med kort botid har en gjennomføringsgrad som ligger 20-25 % under gjennomsnittet i befolkningen.

Strategi for minoritetsspråklige har som mål at flere minoritetsspråklige ungdommer og voksne skal gjennomføre og bestå videregående opplæring og flere minoritetsspråklige ungdommer og voksne blir inkludert i arbeids- og samfunnsliv.

Fylkestinget ber fylkesdirektøren innarbeide midler til oppfølging av strategien og en plan for hvordan midler til oppfølging kan trappes opp over økonomiplanperioden.

Veiledningsordning for nyutdannede

Frafall i skolen er et stort tap for den enkelte, men det er også et stort tap for samfunnet. Samfunnet har bruk for alle og det må jobbes bredt og helhetlig for å øke gjennomføringen i videregående skole. Målet er en skole som lykkes i å «foredle» elevenes egenskaper, ferdigheter og interesser til nytte for dem selv og samfunnet.

Skolen trenger kvalifiserte lærere og fylkestinget ber fylkesdirektøren følge opp veiledningsordningen for nyutdannede lærere i strategiplan for 2023, slik at kapasitet og kompetanse ivaretas.

Visma in School

Fra høsten 2023 skal Visma in School tas i bruk. Det er viktig å legge til rette for at skolene har ressurser til tilstrekkelig kursing av lærere på skolene slik av innføringen av Visma i School går smidig og effektivt.

Transport:

Innledning

Samferdselspolitikken er avgjørende for å knytte Trøndelag tettere sammen. Fylkestinget er bekymret for pandemiens konsekvenser for området, og mener det er behov for å sikre at ikke etterdønningene av pandemien setter seg og forlenger effektene unødige.

Jernbane og gods

Fylkestinget ønsker at Trøndelag fortsatt skal ha en ledende rolle i arbeidet med å bedre godstransportens vilkår i regionen: mer gods på sjø og bane. Fylkesdirektøren bes om å arbeide opp mot staten med mål om å finansiere opp et nytt felles kunnskapsgrunnlag sammen med kommuner, etater og kompetansemiljøene. Arbeidet med ny godsterminal, uavhengig av plassering, må opprettholdes. Uavhengig endelig lokalisering, er det fortsatt utfordringer som må løses. Reduksjon av støy fra godstog må adresseres for å sikre gode bomiljø. Fylkestinget ber om at fylkesdirektøren henvender seg med problemstillingen til kunnskapsmiljøene i regionen.

Trøndelag fylke er avhengig av et godt samarbeid med ansvarlige for drift og utvikling av jernbanestrekningene i regionen. Fylkestinget er tydelig på at to tog i timen på Trønderbanen først i 2027 er brudd på byvekstavtalen. Gods- og persontogtilbudet langs Atlantbanen mot Sverige skal utvikles, og fylkeskommunen må bidra til at videre planlegging av rutestruktur og –tilbud kommer videre. Togpendel videre fra Steinkjer til Grong er viktig for å utvide bo- og arbeidsmarkedet.

Bestillingstransport

Fleksibel transport har fortsatt et uforløst potensial i mobilitetstilbudet i Trøndelag. Erfaringene fra kommuner som er godt kjent med tilbudet viser at innbyggerne setter pris på et slikt tilbud. Innføringen av et utvidet tilbud i hele fylket må gjøres bedre kjent og tilpasses ytterligere for å optimalisere ordningen.

Bussanbud 2029

Fylkestinget deler fylkesdirektørens mål om å redusere risiko, konsekvenser og usikkerhet i store anbud. Arbeidet med nytt bussanbud må komme i gang snarest for å ivareta ønsket fremdrift i anskaffelsen. I dette ligger kommunenes og andre organisasjoners mulighet til medvirkning. Fylkestinget ber om at også studentorganisasjonene gis anledning til å medvirke i prosessen, i tillegg til andre naturlige aktører.

For å være i posisjon til å innføre ny teknologi og økte klimaambisjoner i anbudet, ønsker Fylkestinget å legge til rette for at nye løsninger kan testes ut. Fylkestinget ber fylkesdirektøren sikre at nødvendige ressurser er på plass for å ivareta fremdrift i arbeidet med bussanbud 2029.

Ferge

Fylkestinget er opptatt av å sikre et godt fergetilbud i hele Trøndelag, og ser positivt på at regjeringen setter av penger til å gjøre en rekke fergesamband gratis. Fylkestinget ser at enkelte utfordringer kan oppstå, for eksempel med tanke på kapasitet og innføring, og har en forventning om at de reelle kostnadene som følge av statens forventninger dekkes.

Fylkestinget viser videre til mandat for anskaffelse av fergetjenester 2025, og ber om at fylkesdirektøren sikrer muligheter for å utvide tjenestetilbudet i tråd med kommunenes meldte behov og kutte mer utslipp frem mot og gjennom anbudsperioden.

Ferge Hitra-Aure

Fylkestinget viser til vedtak i Fylkesutvalget i Møre og Romsdal fylkeskommune nylig og tidligere vedtak i TRFK og Hitra kommune angående saken. Fylkestinget ber fylkesdirektøren gå i dialog med alle parter og at det blir enighet om de faktiske kostnadene for infrastruktur i forbindelse med re-åpning av sambandet. Hovedutvalg veg og hovedutvalg transport orienteres om dialogen. Ny kai Laksåvika innlemmes i plan for oppgradering av fergekaier.

Ferge Levanger - Hokstad

Økt åpningstid og frekvens på fergesambandet Levanger – Hokstad vedtatt i sak FT sak 38/22 evalueres sammen med Levanger kommune og søkes videreført minimum samme nivå i 2023

Kapasitet på jernbane

Det store ambisjonsnivået om overføring av både persontrafikk og gods til jernbane krever en god, realistisk og framtidsrettet kapasitet på banenettet. For å unngå at kapasitet blir en begrensende faktor for økt trafikk på banenettet i Trøndelag må Trøndelag fylke ta en aktiv rolle i kartlegging og synliggjøring av nødvendige kapasitetsforbedrende tiltak på banenettet

Økonomi

Samferdselsområdet vil i årene fremover fortsatt merke betydelige effekter av pandemien og krigen i Europa. Mangel på arbeidskraft, et ustabilt energimarked, økte priser og færre passasjerer er bare noen av rammevilkårene som utfordrer handlingsrom i eksisterende og fremtidig tjenestetilbud. Fylkestinget er enige med AtB i strategien om å få kundene tilbake til kollektivtrafikken og at målet om økning i antall passasjerer ligger fast. Fylkestinget har en forventning om at staten stiller opp med omstillingsmidler som belønner fylker som klarer å hente igjen passasjer-bortfallet. Fylkestinget ber om at fylkesdirektøren legger opp til å redusere nedtrekket for samferdselsområdet i økonomiplanperioden for å sikre at politiske mål og ambisjoner ivaretas, særlig med tanke på sjøtransporten.

Veg:

Fylkestinget er fortsatt bekymret over et betydelige etterslep på vårt fylkesvegnett og at dette fortsatt forventes å øke. Det blir en stor og viktig oppgave å snu utviklingen. Standarden på fylkesvegnettet er viktig og ofte avgjørende for sysselsetting og bosetting i mange lokalsamfunn og dermed i bidraget til en balansert utvikling i fylket vårt.

Trafikksikkerhet og framkommelighet er viktig for alle trafikantgrupper. Dårlige fylkesveger gir større risiko for trafikkulykker og er til hinder for person- og næringstransporten, særlig i distriktet. Fylkestinget ser svært alvorlig på det økende antall bilulykker med drepte og hardt skadde og ber fylkesdirektøren ha søkelys på dette framover når det gjelder drift og vedlikehold av våre fylkesveger. Fylkestinget ber fylkesdirektøren så langt det er mulig, å legge inn et nivå i budsjett og økonomiplan til

vedlikehold og fornying på fylkesvegane som opprettholder trafikksikkerhet og framkommelighet.

Fylkestinget støtter opp om omorganiseringa innafor vegavdelinga for å få på plass en større «iverksettingsevne» overfor politiske vedtak. Investeringstiltak som ikke blir iverksatt, skaper et dårlig omdømme for fylkeskommunen og er svært negativt for våre innbyggere rundt om i hele Trøndelag.

Trafikksikkerhet

Trøndelag fylkeskommune er godkjent som trafikksikker fylkeskommune. Det er store behov for investering i infrastruktur som kan sikre trygg mobilitet for alle trafikantgrupper og transportformer. Fylkestinget ber fylkesdirektøren spesielt ha oppmerksomhet rettet mot barn, trygge skoleveier og trygge områder rundt skoler og barnehager.

For å nå målene innenfor trafikksikkerhet må det jobbes både med fysiske tiltak og med tiltak rettet mot adferd. Trafikksikkerhet er folkehelse. Fylkestinget ber fylkesdirektøren se nærmere på hvordan disse områdene kan kobles nærmere til hverandre.

Fylket vil videreføre sin satsing på trafikksikker kommune og tiltak for ungdom som søker risiko i trafikken. Samtidig er det avgjørende at man har følger opp målene i Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet og at endringer i utfordringsbildet følges nøye.

Fylkestinget ønsker å se på muligheten for å sette av mer midler øremerket til søkbare trafikksikkerhetstiltak til kommunene.

Trafikksikkerhet og framkommelighet henger også nøye sammen med hvordan våre fylkesveger er skiltet. Det å ha egen kontroll på dette arbeidet er viktig. Fylkestinget ber derfor fylkesdirektøren starte arbeidet med å få overført skiltmyndigheten på våre fylkesveger fra Statens Vegvesen til fylkeskommunene.

-s. 52 Nytt avsnitt 4 under 11.3 Trafikksikkerhet:

Utbygging av gang- og sykkelveger i hele Trøndelag er også et viktig bidrag til økt trafikksikkerhet. Slike utbygginger bør ofte knyttes til tryggere skoleveg. Andre tiltak for å øke sikkerheten på skoleveger er: nedsatt fartsgrenser, siktrydding og hjertesoner rundt skolene.

Driftskontrakter

Fylkestinget ønsker mer oppmerksomhet om åpenhet i våre framtidige driftskontrakter. Forholdet mellom fylkeskommunen, hovedentreprenør og underentreprenør må bli mere transparente. En styrket vegmesterrolle vil være et viktig bindeledd mellom fylkeskommunen og utførende part, og LO koordinatoren må få større mulighet til å gå inn i disse kontraktene for å følge opp seriøsitetsskrav og økonomiske og etiske faktorer.

I tillegg må det utredes prøveprosjekt på drift og vedlikehold i egenregi.

Klimautfordringer og større og hyppigere hendelser med ekstremvær rammer særlig fylkesvegnettet i Trøndelag. Våre grusveger er spesielt utsatte. Fylkestinget vil derfor

støtte opp om nytenkning innafor drift, vedlikehold og fornying av våre grusveger og ønsker at en slik «pilot» presenteres for hovedutvalg veg i løpet av høsten 2022.

Med følgende tilleggssetning: Økt vektlegging av innovative løsninger på investeringer, drift og vedlikehold på grusveinettet.

Fylkesvegprosjekter i miljøpakken

Fylkestinget registrerer med bekymring at det er vanskelig å få gjennomslag for sterkt nødvendige fylkesvegpakker i Miljøpakken. Fylkestinget ønsker derfor økt trykk på arbeidet med å få fylkesvegprosjekter inn i Miljøpakken.

Flaskehalsar på bærende konstruksjoner

Et stort antall av fylkets over 1300 bruer og bærende konstruksjoner på fylkesvegnettet representerer betydelige utfordringer for fremkommeligheten i Trøndelag, spesielt for næringstransporten. Fylkestinget ønsker en prioritert handlingsplan for utbedring av flaskehalsar på bærende konstruksjoner.

Klima og miljø:

Klima og miljø representerer en av de største utfordringene vi står overfor, og det haster med å handle. UFD beskriver utfordringen godt. Dokumentet beskriver også godt hvordan fylkeskommunen gjennom rollen som tjenesteyter, innkjøper, eier/forvalter, myndighet og pådriver, kan spille en vesentlig rolle for reduserte utslipp.

Samferdsel og transport bidrar betydelig til utslipp. Her ligger også muligheter for utvikling av nye løsninger, næringsutvikling og gode persontransportløsninger. Dette kan ikke fylkeskommunen løfte alene, men er avhengig av å ha staten med på laget for å nå felles, nasjonale mål.

Side 16: tillegg punkt 3.2.1 avsnitt 3

Trøndelag fylkeskommune vil derfor ha økt fokus på vern av naturmangfold både på sjø og land. Et mangfold av mikroorganismer, planter, dyr, fisk, insekter og fugler er helt avgjørende for livet på jorda. Dette mangfoldet gir også viktige bidrag til matproduksjon og medisiner. Hensynet til naturmangfold vil derfor ha økt prioritet i Trøndelag fylkeskommune framover.

3.1.3

I det videre arbeidet med klimabudsjettet og skogens rolle ønsker fylkestinget at det spesielt sees på konkrete tiltak for å øke skogens karbonlager gjennom et skogreisingsprosjekt i Trøndelag. Et slikt prosjekt skal øke det produktive skogarealet og inneholde skogtiltak på eksisterende skogarealer.

Næring:

s. 34 nytt avsnitt under punkt 7.2 om verdiskapingsstrategien:

Økt pris på energi, økte råvarepriser på verdensmarkedet og krigen i Ukraina understreker viktigheten av økt sjølbergning på mat basert på lokale ressurser. Med utgangspunkt i Trondheim og Trøndelag som europeisk matregion i 2022, forsterkes

målet om Trøndelag som Nord-Europas matregion nr. 1. For å øke produksjonen av lokalmat av god kvalitet og øke sjølberginga på mat i Trøndelag og Norge, er det viktig å styrke importvernet på jordbruksvarer.

Energi

I dag er mesteparten av Trøndelag en region med kraftoverskudd og de økte strømprisene som store deler av landet sør for Dovre har opplevd i vinter har vi i stor grad vært forskånet fra. I årene som kommer meldes det inn store behov for mer elektrisk kraft i alle samfunnssektorer. Store industriarbeidsplasser i regionen har satt seg ambisiøse mål om vekst og kutt i klimagasser. I tillegg vil nye næringer etablere seg, og omstillingen fra fossil transport til elektrisk transport vil fortsette.

Dette vil kreve mye ny kraft, men også regionale vurderinger på hvor kraften skal bli tatt i bruk og hvilke kraftkrevende næringer vi skal satse på. Trøndelag er i en unik posisjon for å ta en ledende rolle i grønn industriutvikling, men forutsigbar tilgang til kraft og ny nettinfrastruktur er nødvendig for utviklingen.

For at vi skal sikre nok ny kraft og for at den nye kraften sammen med dagens kraft skal brukes hensiktsmessig er det nødvendig å ta politisk styring. Det er behov for et regionalt perspektiv på en regional utfordring gjennom en "Energiplan mot 2050 for Trøndelag".

I tillegg vil fylkestinget be om at Statnett forserer utbygging av 420kV kabel mellom Snilldal og Åfjord.

Landbruk og matproduksjon

Trøndelag produserer over 20% av nasjonal jordbruksproduksjon, og reindrifts- og landbruksnæringa er med dette en viktig næring for fylket. Fylkestinget ser med bekymring på reduksjonen i regionale utviklingsmidler som forvaltes av Innovasjon Norge og som er spesielt knyttet til omlegging til løsdrift som følge av nasjonale krav. Skal næringa klare å gjennomføre denne omstillingen må denne ordningen styrkes med økte statlige overføringer.

Trøndelag markerer seg som Europeisk Matregion i 2022. Denne markeringen gir mange av oss ny kunnskap og nye ferdigheter i foredling og forbruk av lokalprodusert mat. Som følge av dette er det viktig å se at dette på sikt vil skape økte behov for flere ressurser knyttet til næringsutvikling i lokalmat- og reiselivsnæringa i fylket. Arbeidet med igangsatte aktiviteter bør videreføres i allerede etablerte strukturer i matsatsinga i Trøndelag som Oi Trøndersk Mat og Drikke når prosjektarbeidet i 2022 ferdigstilles.

Næringshageprogrammet som regionalt utviklingsverktøy

Gjennom regionreformen har fylkeskommunene fått et større ansvar for å utforme og finansiere oppdragene til Innovasjon Norge og Siva. Et nytt næringshageprogram for perioden 2023 – 2033 skal utformes og fylkestinget vil framheve at programmet og utformingen av dette er et viktig verktøy for å skape en mer balansert utvikling i hele fylket. Fylkeskommunen bør se på og vurdere å styrke næringshagenes og inkubatorenes rolle som kompetansemeglere mellom lokalt næringsliv, regionale forskningsfond og FoU-institusjonene. En mer målrettet og konkret bruk av denne delen av virkemiddelapparatet vil bidra til å styrke næringsutviklingen i distriktskommunene der

innovasjonssystemene kan være tynne. Det er derfor viktig at fylkeskommunen bruker dette mulighetsrommet nå når neste 10-års periode for programmet skal utformes.

7.2

Fylkestinget har tidligere vedtatt at det skal sees nærmere på kapitalmiljøet i Trøndelag da spesielt med et blikk på grønne investeringer. Det er viktig at det offentlige tar en rolle i dette arbeidet og ikke kun overlater det til private investorer. Her kan både rene finansielle instrumenter som finansreglementet være et aktuelt verktøy, men også bevilgninger gjennom økonomiplan. Fylkeskommunen bør ta en aktiv rolle i å få flere nye ideer opp og frem og utfordre kommuner i Trøndelag til å bidra sammen med fylkeskommunen i dette arbeidet.

7.5

Fylkeskommunen har satt i gang et arbeid for å øke kompetansen til små og mellomstore bedrifter om bærekraft gjennom å videreutvikle metodikken i Industri 4.0-programmet. Resultatet fra Sparebank1 SMN sin undersøkelse blant bedrifter i sitt nedslagsområde viser at dette er et viktig arbeid. Tilbakemeldingene fra næringsforeningene i fylket og fra kommunene er at bedriftene trenger mer kompetanse, men også ressurser til å prioritere dette arbeidet. Fylkestinget mener derfor dette arbeidet må styrkes i årene fremover skal vi evne å få større deler av samfunnet til å være med å nå klimamålene.

7.6

Arbeidskraftsbehovet i Trøndelag er stort. Offentlig sektor har store bemanningsutfordringer spesielt i helsesektoren og i privat sektor er det et utfordringsbilde i alle bransjer fra varehandel, reiseliv, restaurant til bygg, anlegg og industrien.

Det er et behov for at det offentlige tar en tydelig rolle i denne utfordringen. Som fylkeskommune har vi det direkte ansvaret for utdanning av våre ungdommer gjennom den videregående skolen og høyere yrkesfaglig utdanning. Vi må sørge for at enda flere ungdommer fullfører videregående opplæring både gjennom fagbrev og studiespesialisering slik at de kommer videre inn i arbeidslivet.

Vi må også sørge for at de som kan av de 57 000 trønderne som står utenfor arbeidslivet kommer i arbeid. Trøndelagsmodellen har allerede etablert seg som et viktig redskap og spiller en avgjørende rolle for å lykkes gjennom skreddersydde løsninger. Dette arbeidet må styrkes i årene fremover.

Bedre gjennomføring og Trøndelagsmodellen vil ikke kunne løse arbeidskraftutfordringene alene. Det vil bli behov for ny utenlandsk arbeidskraft. Fylkestinget vil at fylkeskommunen skal ta en aktiv rolle og igangsette et initiativ med partene i arbeidslivet og offentlige instanser kalt «Work and live in Trøndelag».

Trøndelags styrker og fortrinn skal utvikles videre gjennom en satsing på et trygt og rettferdig arbeidsliv, hvor den norske arbeidslivsmodellen med faste stillinger legges til grunn. «Work and live in Trøndelag» vil støtte opp under et velorganisert arbeidsliv, og sikre et seriøst, inkluderende og mindre byråkratisk arbeid med tilførsel av ny utenlandsk arbeidskraft til Trøndelag. Vi må lære av det som ble gjort sist det kom mange nye utenlandske arbeidstakere.

7.7

BIO-ordningen (Bedriftsintern opplæring) er et viktig redskap for å fange opp kompetansebehovet i næringslivet, ikke minst knyttet til fylkeskommunens rolle som kompetansepolitisk aktør. Ordningen oppleves som relevant for næringslivet. BIO-ordningen kan bli et sentralt virkemiddel for å videreutvikle den grønne og digitale kompetansen i næringslivet. Det må derfor innarbeidet større og mer forutsigbare rammer for ordningen.

Tannhelse:

TK Midt

TK Midt leverer spesialisttjenester, forskning og tilrettelagt tannbehandling i samarbeid med den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. Dette samarbeidet er med på å oppfylle fylkeskommunens lovpålagte oppgaver innenfor tannhelseområdet. Stortinget har i budsjettvedtaket 2021 styrket spesialisttannhelsetjenesten med bevilgninger til behandlingsmetodene TOO og Tbit der TK Midt har en ledende oppgave i oppbygging av tjenesten.

Det er en utfordring for Midt-Norge at vi er den regionen som har færrest spesialister til å betjene tilbudet til disse sårbare gruppene. Utdanning og praksis for flere spesialister i samarbeid med fylkestannlegen og økt kapasitet på den fylkeskommunale tannhelsetjenesten er derfor avgjørende for å gi et bedre tilbud på dette området. En vekst i Tk Midt's tjenestetilbud vil i framtida kreve utvidelser av arealer.

Eierbidraget fra Trøndelag fylkeskommune er et viktig grunnlag for å støtte opp under oppgavene selskapet har. Fylkeskommunen og Tk Midt må i fellesskap avklare hva som er tilfredsstillende nivå på framtidig eierbidrag. Fylkestinget oppfordrer partene til å se på muligheter for samarbeid om administrative tjenester og verktøy. Dette kan gi Tk Midt muligheter for å utnytte ressursene på en mer effektiv måte som på sikt vil redusere behovet for økt eierbidrag.

Behandling

Etter behandling av saken ble det bemerket at i forslaget fremmet av Hanne Moe Bjørnbet på vegne av Ap, Sp, Sv og Krf er det under punktet *Transport* og underpunktet *Ferge Hitra-Aure*, omtalt feil fergeleie. Opprinnelig vedtak omtalte Kjørsvikbugen, og er nå endret til Laksåvika. Punktet er gjengitt i korrigert vedtak og nedenfor i korrigert forslag.

Forslag fremmet av Hallgeir Opdal (R) på vegne av R

Generell økonomisk situasjon.

- Skal vi klare å ivareta de oppgaver innen tjenestytting og vedlikehold av infrastruktur som vi er pålagt på en god måte må fylkeskommunens økonomi styrkes gjennom økte overføringer fra staten. Inntil dette skjer må man tilsidesette de rigide finansielle måltall og handlingsregler som det legges opp til.
- Målsetning om disposisjonsfond på 4 % er for høy og at det er i alle fall uakseptabelt at det legges opp til at fondet skal vokse seg større enn dette, gitt at vi har store utfordringer innenfor tjenesteområdene utdanning, veg og kollektivtrafikk.

- Fylkeskommunen må prioritere tjenestetilbud og vedlikehold av eiendom og infrastruktur langt høyere enn det legges opp til.

Administrasjon og eiendom

- Trøndelag fylkeskommune skal være verdensledende innenfor energieffektivisering og integrert energiproduksjon i bygningsmassen. • Politikerlønningene må gjennomgås med mål om reduksjon.
- Fylkeskommunen skal jobbe for å bekjempe uønsket deltid.
- Jobbe for å redusere bruken av eksterne konsulenter og i stedet bygge kompetanse i egen organisasjon.

Utdanning

- Den økonomiske situasjonen i skolen er nå så presset at skolene tvinges til å gjøre innsparinger ved redusere antall timer, slå sammen grupper, reduksjon i vikarbudsjettt og midler til spesialundervisning samt kutt i ressurser til utstyr og læremidler. Den totale rammen for tildeling til opplæring gjennom ressursfordelingsmodellen må derfor økes betydelig for sikre et godt utdanningstilbud over hele fylket.
- Man må øke tildelingen til skolene etter at ressursbehovet har økt som følge av endringen i avtalen om arbeidstid i skolen.
- Den demografiske utvikling med vekst i Trondheim og nedgang i distriktene gjør at Trondheimsskolen må tilføres flere midler. Dette kan ikke gå på bekostning av utdanningstilbudet i resten av fylket.
- Det er nødvendig å tenke helhetlig og langsiktig i planleggingen av fremtidig tilbudsstruktur, og sikre en bedre forutsigbarhet for skolene enn i dag.
- Tilbudsstrukturen skal hensynta behovene i arbeidslivet, men også sikre et variert desentralisert tilbud.
- Reduksjon av opplæringstilbudet bør kun skje der det er for få søkere til at det er pedagogisk forsvarlig, ikke ensidig på grunn av økonomi.
- Fylkesdirektøren bes legge frem en sak hvor man gjør en vurdering knyttet til å endre skolenes tildeling i ressursfordelingsmodellen. Der den gir lavere sats per elev, til fordel for høyere tildeling på andre satser slik som utdanningsprogram og drift.
- Vi legger til grunn at ingen skoler skal legges ned i denne perioden.
- Den vedtatte strategien for minoritetsspråklige må fullfinansieres uten at dette går utover andre deler av utdanningssektoren.
- Opprettholde eksisterende kombinasjonsklasser og vurdere å opprette kombinasjonsklasser på Nærøysund og Hitra/Frøya.
- Styrke de faglige nettverkene for å legge til rette for nødvendig samarbeid og sensorskolering foran eksamen våren 2023, etter flere år uten ordinær eksamensgjennomføring.
- Det er viktig at tilrettelagt opplæring (TO/STO) finansieres tilstrekkelig og at tilrettelegging starter så tidlig som mulig.
- GDPR skaper problemer i overgang ungdomsskole og videregående skole. Se på hvordan man kan bedre kommunikasjon i overgangen ungdomsskole videregående skole.
- Hovedtyngden av deltidsstillinger fylkeskommunen finnes i skolesektoren. Det er viktig at man følger opp retningslinjer for heltidskultur og at man bevilger tilstrekkelig med midler til dette.
- Fylkeskommunen skal legge til rette for at elever som velger et videregående løp som bryter med tradisjonell kjønnsfordeling, får tilgang til et nettverk med ungdommer i samme situasjon. Det må avsettes midler til aktivitet i nettverkene.

- Fokuset på psykisk helse i skolehelsetjenesten må styrkes og antall helsesykepleiere må økes. Det må være mulig for elever å oppsøke et lavterskeltilbud for psykisk helse ved sin skole.
- Det er varierende kvalitet på opplæringskontorene. Fylkeskommunen må ta et større ansvar for kvalitetssikring og oppfølging av lærlinger i bedrift.

Plan, næring og kulturminner

- Fylkeskommunen er regional utviklingsaktør og forvalter en rekke midler for bidra til næringsutvikling i fylket. Etter en utfordrende to års periode med pandemi er vi nå inne i en periode med økonomisk vekst hvor en av utfordringene er tilgang på kvalifisert arbeidskraft. Vekst i seg selv bør derfor ikke være et mål, spesielt i dagens situasjon.
- Fylkeskommunen bør derfor stimulere en næringsutvikling som løser de de andre krisene vi står oppe i, nemlig klima- og naturkrisa og bidrar til en desentralisering og utjevner de økonomiske forskjellene.
- Uviklingsmidler og andre støtteordninger må brukes for å stimulere næringslivet i en klima- og naturvennlig retning som bidrar til størst mulig grad av foredling innen fylket i stedet for råvareeksport.
- Eksempelvis må de regionale utviklingsmidlene som fordeles til skognæringa brukes til å fremme miljøvennlige hogstformer og bidra til utvikling av nye trebaserte produkter som erstatter petroleumsprodukter og gir lokal verdiskaping i Trøndelag.
- Utviklingsmidlene som fordeles til oppdrett må betinge klare mål for reduserte belastning på berørte økosystemer og lokalsamfunn.
- Fylket må prioritere arbeidet med sirkulær økonomi blant annet gjennom stimulere til produksjon av biogass og gjødsel basert på avfallsprodukter fra næringsmiddelindustri og husholdninger.
- Klima- og naturmangfoldkrisa må løses samtidig. På samme måte som Trøndelag har utarbeidet en klimaomstillingsstrategi må vi ha en strategi for naturmangfold. En slik strategi må utvikles i samarbeid med andre relevante aktører.
- Fylket må ta en ledende rolle på hvordan Trøndelag skal bli verdens mest energieffektive fylke. Det må i samarbeid med andre aktører utarbeides en plan for energieffektivisering i fylket inkludert oppgradering av vannkraft og integrert energiproduksjon i bygg.
- I alt av fylkeskommunens arbeid med næringsutvikling i fylket må fagforeningene involveres. Ved bedriftsbesøk skal fylkeskommunen også møte fagforeningene i bedriften.
- Fylkeskommunen må i større grad inkludere små- og mellomstore bedrifter i sine besøk.
- Kulturminneforvaltninga i fylket må styrkes og bevilges tilstrekkelig finansiering til å utøve sine arbeidsoppgaver.

Tannhelse

- Tennene er en del av kroppen og bør på sikt være en del av egenandelsordninga i helsevesenet.
- Inntil da må fylket som minimum gi gratis tannbehandling til alle opp til 22 år.
- Tannhelsetjenesten må sikres nok midler til å løse de utfordringene som skisseres samt til å ta igjen etterslepet fra 2020 og 2021.

Forslag fremmet av Tommy Reinås (Mdg) på vegne av Mdg

Forslag 1

Nytt avsnitt under Innledning, etter "Klimanøytralt Trøndelag innen 2030"- side 2

Trøndelag må bidra til å bremse naturødeleggelser

Naturkrisen blir tydeligere for hvert år, med økende alvorlighetsgrad og advarsler forskningsmiljøene. Trøndelag må også bidra til å bremse naturødeleggelser som truer en bærekraftig natur i fylket. Trøndelag dekker 42 km² av Norge og utgjør 12,9 % av Norges areal. Fylket har mange naturtyper, fra fjell til kyst. Her finner vi en av Norges største fjorder og noen av de viktigste lakselvene i landet. Det finnes 76 rødlistede naturtyper her, som boreal regnskog og ulike myr- og heityper, som alleer avgjørende for et rikt biologisk mangfold.

Den største trusselen for det biologiske mangfoldet i fylket er omregulering av areal til vei, nærings- og boligformål. Kommunene er ansvarlig for omreguleringer, men her Trøndelag Fylkeskommune et ansvar som samfunnsutvikler. Trøndelag mangler et arealregnskap for fylket, som ved etablering bidrar til å skape en bevissthet om hvilke naturverdier man risikerer å bygge ned år for år. Fylkeskommunen har en målsetning om å kartlegge og sikre eksisterende naturverdier og avklare hvilke naturtyper som bør tilbakeføres eller restaureres.

Fylkeskommunen som eiendomsforvalter med omliggende grøntarealer har også mulighet til å sikre økt biologisk mangfold på sine eiendommer som et bidrag i kampen mot naturkrisen.

Forslag 2

Fylkestinget ønsker et eget kapittel på naturkrisen, på lik linje med klimakrisen som er beskrevet i utfordringsdokumentet. Fylkestinget ber fylkesdirektøren beskrive det arbeidet som gjøres i Trøndelag Fylkeskommune for bevaring av naturmangfoldet, innenfor sine ansvarsområder i Utfordringsdokumentet.

Forslag 3

Fylkestinget ber rådmannen utarbeide et arealregnskap innen utgangen av 2023. Trøndelag skal ha et årlig arealregnskap, som viser hva vi har brukt opp av naturarealer, og hvordan vi skal kompensere for tapene av natur. Trøndelag innfører arealregnskap, med målsetning om å kartlegge og sikre eksisterende naturverdier og avklare hvilke naturtyper som bør tilbakeføres eller restaureres.

Forslag 4

Foreslås inn under kapittel 7.4 Trøndelag svarer på klimautfordringen og naturkrisen (endring av tittel):

For å bidra til naturmangfoldet og klimakutt skal Trøndelag Fylkeskommune lage et veikart hvor man viser hvordan man kan produsere bærekraftige fôr til trøndersklandbruk og havbruk basert på trønderske ressurser innen 2030. Produksjonen skal være klima- og naturnøytral.

I samarbeid med relevante bransjer og aktører, skal man lage en handlingsplan som danner grunnlag for å fase ut all import av soyabasert fôr til trøndersk havbruk og landbruk.

Målsetningen er:

- Innen 2030 skal vi ha null import av soya fra sensitive landområder, og som bidrar til avskoging.
- De nye fôrressursene som erstatter tidligere importerte fôrråvarene i jordbruk og havbruk skal komme fra trøndersk råstoff, enten fra marine ressurser eller jord- og skogbruket. Fôrbruken skal bidra til å øke selvforsyningsgraden i Norge til minimum 50 prosent, korrigert for fôrimport
- Produksjon av trøndersk råstoff til fôr skal i minst mulig grad okkupere arealsom kan brukes til produksjon av menneskeføde
- Trøndelag skal ha utviklet en betydelig fôrindustri innen 2030 som produserer bærekraftig fôr også for et internasjonalt marked

Forslag 5

Foreslås inn under kapittel 7.4 Trøndelag svarer på klimautfordringen og naturkrisen(endring av tittel):

Trøndelag Fylkeskommune ønsker å være en pådriver for innovasjon og reellbærekraftig omstilling i trøndersk havbruk. Det skal lages et veikart, hvor man skal ha som mål å doble trøndersk verdiskaping innen havbruk innen 2030, hvor hovedpremisset er klima- og naturnøytralitet. Trøndelag ønsker å ta en nasjonallederrolle ift. bruken av akvatisk biomasse, der proteinproduksjon er energieffektiv og klimasmart.

Trønderske næringsrike fjorder og havområder har et stort potensiale til å dyrke lavtrofiske organismer som tare, sekkedyr og blåskjell. Dette danner igjen grunnlag for en nær sagt utømmelig kilde for biomasse som kan brukes til fôr og mat til dyr og mennesker.

Hovedutfordringen er effektiv dyrking og høsting samt få det økonomiskbærekraftig. Dette kan Trøndelag fylkeskommune gjøre noe med, ved å koble sammen alle aktører relevant innen forskning, utvikling og havbruksbransjen selv.

Målsetningen er:

- Trøndelag skal øke produksjonen av havbruk med lavt fotavtrykk somproduksjon for eksempel. av tang og tare, blåskjell, tunikater, sekkedyr
- Trøndelag skal ta lederskap ift utvikling av bærekraftig tang og tare. Innen2050 kan Norge produsere tang og tare for 40 milliarder.
- Økt verdiskaping fra havbruket skal skje innenfor rammen av strengere og mer bærekraftige reguleringer enn i dag. Lus, rømming og dødelighet og annen miljøpåvirkning skal reduseres til et minimumsnivå
- For å oppnå målet skal næringen i betydelig større grad basere seg på trøndersk produsert bærekraftig fôr, som vil bidra sterkt til å forbedre karbonproduktiviteten

Forslag 6

Tas inn som nytt strekpunkt side 47, under kapittel 10.6

Trøndelag fylke skal bli et pilotfylke ift. elfly på kortbanenettet. Fylkeskommunen skal søke samarbeid med relevante aktører i næringslivet, forskningsmiljøer og statlige

aktører, for å lage en handlingsplan med ambisjon om 100% nullutslippsfly i fylket vårt innen 2027.

Forslag 7

Teksten foreslås taes inn i delkapittel under 3.1

I tråd med vårt klimaansvar vil Trøndelag stimulere til en planmessig, kontrollertomstilling vekk fra petroleumsvirksomhet innen 2035, samtidig som vi ivaretar sysselsetting, bidrar til omskolering av oljearbeidere og skaper nye arbeidsplasser.

Trøndelag Fylkeskommune skal ta initiativ til omstillingskommisjon, som skal komme med konkrete forslag til hvordan trøndersk industri som er avhengig av videre norsk oljeproduksjon, kan skape seg flere ben å stå på det neste tiåret. En trønderskomstillingskommisjon skal være sammensatt av aktører fra trøndersk industri, forskningsmiljøer, fornybarsektoren og akademia.

Forslag 8

Teksten foreslås inn i kap. 10.2:

Kollektivtrafikken er i en skjebnetid hvor vi risikerer langsiktige utfordringer dersom vi ikke klarer å bevare det eksisterende tilbudet og få flere reisende tilbake. Fylkestinget understreker at arbeidet med å sikre de økonomiske rammene til kollektivtrafikken og å forhindre rutekutt blir svært viktig i den kommende perioden.

Forslag 9

Teksten foreslås inn i kap. 10.4:

Det ligger store oppgaver foran oss med å fase inn nullutslippsteknologi i helekollektivtransporten inkludert sjøtransport. Fylkeskommunen må prioritereinvesteringer i god tid slik at nytt bussanbud i 2029 blir fullstendig nullutslipp og at kommende anbud på sjø blir elektrifisert i så stor grad som mulig gitt teknologien.

Forslag fremmet av Pål Sæther Eiden (H) på vegne av H, Frp, V og Pp

Etter to år med pandemi har Trøndelag fylkeskommune nå returnert til en mer normal driftssituasjon. Riktig nok er reisende med kollektivtilbudene færre enn før pandemien, og det er utfordringer med tilstedeværelse fra elever på videregående skole. Med innføring av fraværgrensen igjen må vi håpe dette bedres neste år.

Fylkeskommunens lånegjeld er høy og stigende. Dette gjør at vi må være enda tydeligere på hva vi ønsker å prioritere, og hvordan vi skal løse oppgavene våre på best mulig måte. Avdrag på lån må opprettholdes og det må være et mål om en gjeldsgrad under 100 %.

Fylkesdirektøren har pekt spesielt på store økonomiske utfordringer innenfor utdanning, spesielt fra 2023. Bakgrunnen er elevtallsutviklingen. Vi ønsker en grundig gjennomgang av tilbudene for å bedre kunne tilpasse opplæringstilbudet ut fra elevtall og behov.

Fylkestinget ser med bekymring på regjeringens iver etter å øke offentlige utgifter. Dette vil igjen gi en usunn økonomisk balanse som vil påvirke renter og dermed økonomisk

handlingsrom for så vel fylkeskommunen som for private. De store finanskostnadene gjør at fylkeskommunen mangler penger til drift.

Fylkestinget ber fylkesdirektøren legge vurderingene i utfordringsdokumentet til grunn for arbeidet med økonomiplan 2023 – 2026, men med følgende endringer, presiseringer og tillegg:

Økonomiske rammer og utvikling

1. Ordningen med avsetninger til fond gjennomgås med sikte på å redusere antall fond og fondsavsetning til kun det som er nødvendig av hensyn til sannsynlige fremtidige svingninger i økonomien. Overskytende midler benyttes til å styrke vedlikeholdet av fylkeskommunens bygninger og til infrastruktur, blant annet for å bidra til å stoppe og reversere forfallet på fylkesvegnettet.
2. Fylkesdirektøren skal presentere et tydelig effektivitetskrav for hele organisasjonen. Et årlig effektivitetskrav bør være på 0,5 % eller større for virksomheten som helhet. Noen tjenesteområder, som utdanning, kan ha lavere årlig effektivisering hvis det dekkes opp av andre områder. Fylkesdirektøren bes legge dette som en forutsetning når neste års budsjett og handlingsplan utarbeides.
3. FNs bærekraftsmål legges til grunn i samfunnsplanleggingen. Trøndelag skal være et bærekraftfylke som samarbeider med FNs nettverk for smart og bærekraftig stedsutvikling.
4. Fylkets rolle som pådriver i klima- og miljøspørsmål må bli tydelig gjennom prioritering av de områdene som gir størst effekt, og gjennom informasjonsarbeid. Informasjonsarbeidet kan skje gjennom Klimaverksted; gjennom generell informasjon og kunnskapsspredning; og spesielt rundt innsatsen mot plastforsøpling på land og i havet.
5. Kreve at regjeringen går tilbake på sitt forslag om å trekke inn det vesentligste av økt skatteinngang og at regjeringen opprettholder rammetilskuddet.
6. Fylkestinget vil redusere antall politiske hovedutvalg, noe som både vil gi reduserte kostnader og bedre og mer helhetlige politiske prosesser.
7. Trøndelag fylkeskommune aksepterer ikke at rammene til drift av Trøndelag fylkeskommune svekkes som følge av varslet endring i inntektssystemet. Kostnadene som følge av oppløsning av andre fylkeskommuner skal ikke betales av Trøndelag
8. Pensjonsutgiftene vil trolig stige i årene fremover. Fylkesdirektøren bes ta med en vurdering av denne kostnaden, og hvordan denne skal håndteres, når sak om utfordringsdokument og budsjett legges frem.

Organisasjon og interne strategier

1. Det utarbeides en kompetanseplan i samarbeid med hver enkelt medarbeider for å sikre at alle ansatte utvikler sin kompetanse for å møte fremtidens behov på en god måte og at medarbeiderne ønsker å bli i fylkeskommunen

2. Fylkestinget ber om at videre planlegging av nytt fylkeshus baseres på erfaringene som koronapandemien har gitt oss med digitale møter og hjemmekontor.
3. Styrke arbeidet med personvern og risikovurderinger rundt informasjonsbehandling og personopplysninger
4. Prinsippet om at fylkeskommunen som hovedregel skal eie sine bygninger skal følges. Dette gjelder spesielt initiativer der fylkeskommunen inviteres med for å realisere andre aktørers ønsker og behov, og som ikke utløses av fylkeskommunes eget behov for bygg. Som hovedregel skal vi renovere eksisterende bygg og ikke selge for å bygge nye bygg. Det gir både økonomisk og miljømessig bærekraft

Utdanning

1. Innføre en ordning for inntak til videregående opplæring som sikrer alle elever fritt skolevalg.
2. Skolebidragsindikatoren viser betydelige forskjeller mellom skolene. For å løfte elevene sine må skolene lære av hverandre og utveksle beste praksis.
3. Prøve ut nye modeller i yrkesutdanningen, hvor elevene tidligere kommer ut på arbeidsplassen; lærere hospiterer mer i næringslivet; og løpene differensieres mer. Elever må forberedes bedre på arbeidslivet
4. Høyere yrkesfaglig utdanning (fagskolene) er et viktig bidrag til videre yrkesutdanning og må gjøres bedre kjent og videreutvikles med nye tilbud. Spesielt kan tilbudet innenfor helse relaterte fag utvides. Trøndelag fylkeskommune skal legge til rette for en fagskole som raskt tilpasses næringslivets behov.
5. Skolene må i større grad utvikles som profilskoler og spille på sterke næringsmiljø i lokalsamfunnet. Undervisningen må lokaliseres slik at utstyr og fasiliteter som næringslivet har lokalt kan benyttes. Dette arbeidet blir særlig viktig i forbindelse med fagfornyelsen som er igangsatt.
6. Digitale løsninger må tas i bruk i større grad slik at skolene kan utveksle kompetanse og utnytte hverandres sterke fagmiljø. Slik kan tilbudene ved de mindre distriktskolene styrkes i en periode hvor elevtallet synker.
7. Styrke samarbeidet med rådgivning i grunnskolen, og bidra til å styrke samarbeidet mellom rådgivningen i grunnskolen og næringslivet.
8. Videregående opplæring må forberedes på å ta en mer aktiv rolle i etter- og videreutdanning bl.a. som følge av nye oppgaver til fylkene. Fylkestinget krever at regjeringen retter opp underfinansieringen av karriereveiledningen for nyankomne flyktninger, spesielt sett i lys av Ukraina-krigen.
9. Fylkestinget vil jobbe aktivt med tiltak for å forebygge at ungdom faller utenfor og forebygge psykisk uhelse i våre videregående skoler:
 - Styrke skolehelsetjenesten i samarbeid med kommunene

- Styrke kompetansen rundt ungdommens psykiske helse
- Sikre at alle skoler benytter forebyggingsprogrammer som har dokumentert effekt mot selvskading og selvmord
- Følge opp vedtatt nullvisjon for selvmord
- Forsterke innsatsen mot mobbing, bla gjennom satsning på mobbeombudet
- Styrke overgangen mellom skole og arbeidsliv
- Søke om pilotprosjekt med UngInvest
- Ta del i satsningen rundt Digi-ung programmet og bruke ung.no som elektronisk portal, til søk på kvalitetssikret informasjon

10. Det må lages en oversikt over mangler på universell utforming på de videregående skolene, fulgt opp av en handlingsplan som viser når disse manglene vil rettes opp.

11. Sammen med kommunene utrede et tilbud om et ekstra grunnskoleår med forberedelse til videregående skole. Dette er spesielt viktig for elever som ikke har tilstrekkelig kunnskap i særlig norsk og matematikk til å kunne ha godt utbytte av videregående opplæring.

12. Gjøre studietilbud søkbare for hele fylket basert på enkelt fag som finnes på en eller få skoler (for eksempel tegnspråk, e-sport og latin).

13. Fylkestinget ber rådmannen utarbeide en oversikt som viser kompetansenivået og andelen utførte lærerårsverk av personer uten lærerutdanning i den videregående skolen. I denne fremstillingen ønskes det en indikasjon på hvilke fag hvor det er en spesielt utfordrende lærersituasjon (for eksempel rettslære og entreprenørskap).

14. Skolebibliotekene er en viktig del av undervisningstilbudet og bør styrkes.

15. Styrke kunnskapsoverføringen fra Charlottenlund som universitetsskole over til de andre videregående skolene i Trøndelag.

16. Ressurstilodelingsmodellen må evalueres kontinuerlig og eventuelle skjevheter mellom skoler og tilbud synliggjøres.

17. Fylkestinget ber om en sak knyttet til Fullføringsreformen og hvordan denne skal implementeres i fylkets skolestrategier.

18. Det må etableres tilstrekkelig opplæringstilbud og areal i Trondheim til å hindre at elever må få opplæring utenfor byen som medfører at flere må flytte på hybel

19. Kreve at regjeringen retter opp det manglende samsvaret mellom fylkeskommunens utgifter til spesialundervisning ved barneverninstitusjoner og refusjonene fra staten.

20. Sikre at vi har sensorer som er forberedt på endrede oppgaver som følge av fagfornyelsen, samt at det er økonomiske rammer for å sikre en god gjennomføring.

Plan og næring

1. Trondheim som teknologi- og kunnskapshovedstad og Nord Universitetets desentraliserte tilstedeværelse må ligge til grunn for hvordan Trøndelag fylke tilrettelegger sin næringspolitikk.

2. Satsing på infrastruktur og tilgang på kompetanse er blant de viktigste bidragene til næringsutvikling i fylket. Fylkestinget ønsker også at en ser på eldre som en ressurs som er viktig får å løse våre felles utfordringer.

3. Det skal aktivt legges til rette for innovative anskaffelser for å styrke FoU- og nyskapingstiljøene i regionen og for å være i front på kunnskapsbaserte og teknologiske løsninger.

4. Hensiktsmessig og stabil 5G og bredbånd må sikres i alle deler av Trøndelag.

5. Grønne trønderske råvarer kan skape flere arbeidsplasser, og næringene må videreutvikles i samarbeid med kunnskapsmiljøene i regionen og nasjonalt.

7. Det skal satses mer på mineralnæringene i Trøndelag med utgangspunkt i kompetansetiljøene i regionen. Fylkeskommunens rolle og ansvar skal tydeliggjøres. Et grønt skifte krever mer bruk av naturressursene som mineralnæringene representerer.

8. Verden, Norge og Trøndelag har store utfordringer knyttet til plast i havet. Dette krever koordinering, og fylkesrådmannen bes se på hvordan Trøndelag fylkeskommunen kan ta på seg en koordinerende og forsterkende rolle i arbeidet mot marin forsøpling. Fortsatt prioritere midler til opprydding av plast på avveie, både i sjøen og på land. Landbruksplast er en stor utfordring og må ses særskilt på.

9. Trøndelag fylkeskommune deltar i dugnaden for å få flere med nedsatt funksjonsevne og med hull i CV-en inn i arbeidslivet. Fem prosent av alle nyansatte i fylkeskommunen skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en. Fylkeskommunen inngår et samarbeid med NAV for å finne personer som kan/vil komme i arbeid helt eller delvis. NAV lager en karriereplan, og fylkeskommunen bidrar med opplæring og praksis.

10. Regjeringen har gitt tydelig beskjed om at det offentlige skal dele opp flere store kontrakter og anbud, slik at små og mellomstore bedrifter også skal kunne konkurrere om dem. Trøndelag fylkeskommune må som en stor innkjøper følge opp dette.

11. Anskaffelsespraksis må minimere miljøbelastning og sikre klimavennlige løsninger

12. En oversikt fra Statsforvalteren viser at trøndersk skogbruk hvert år binder hele 3,3 millioner tonn CO₂. Skogen er en viktig ressurs og Trøndelag må jobbe for å øke hogstvolumet i årene framover. NIBIO har anslått at vi kan hogge 15-20 % mer skog enn det vi gjør i dag, samtidig som vi ivaretar alle andre hensyn. Den økte hogsten må imidlertid følges opp med økt skogplanting i kombinasjon med planteforedling og skogpleie, både på nye og gamle skogarealer. Økt hogst vil øke behovet for skogsbilveier og for gode kommunale/fylkeskommunale veier/broer som tåler lange vogntog. Med utgangspunkt i dette vil Trøndelag kunne oppnå både kortsiktige og langsiktige klimaeffekter.

13. Naturlig lagring av klimagasser må vektlegges i arealplanlegging, og det skal satses på tiltak som øker opptaket av karbon i økosystemene.

Kultur, tannhelse og folkehelse

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

1. Alle som bor i Tröndelag skal ha like muligheter til å bidra og til å delta i fellesskapet, uavhengig av kjønn, etnisk bakgrunn, seksuell orientering og funksjonsevne.
2. Regjeringen Solberg lokalisering av Kreativt Norge til Trondheim må følges opp for å utvikle nye kulturbaserte næringer.
3. Fylkeskommunen må sikre vilkårene for samisk kunst, kultur og næring. Spesielt skal videre utvikling rundt Saemien Sijte prioriteres.
4. Fylkesrådmannen bes gå gjennom organiseringen av museene i fylket. Det bes om en vurdering av felles administrasjon for organisering av fylkets deleide museer.
5. Fylkesrådmannen legger frem en sak for fylkestinget med utredning rundt magasinbehov for de konsoliderte museene i Tröndelag og med forslag til løsninger på kort og lang sikt.
6. Fylkeskommunen må bidra til å holde fremdriften oppe for planene om videreutvikling av kunst- og kunsthåndverkmuseum i Trondheim. Museene må lokaliseres i Trondheim sentrum. Blir resultatet ett felles museum må det lages en god plan for etterbruken av de to byggene man flytter fra.
7. Arbeide for økte statlige overføringer til kulturminneforvaltningen
8. Fylkestinget ber om at ideelle kulturtilbud som for eksempel Musikalfabrikken gis støtte slik at tilbudene kan utvikles og være til inspirasjon for slike satsninger i hele Tröndelag.
9. Sikre rekruttering av tannleger i hele fylket og holde på dem
10. Fylkeskommunen må sette inn en kraftig innsats for å hjelpe dem som trenger det mest. Dette må gjøres på flere områder, som f.eks. tannhelse.
11. Tröndelag skal fortsette arbeidet innenfor folkehelse, og ha som mål å bli best i landet på folkehelsearbeid. Det skal arbeides for å få nasjonalt kompetansesenter for folkehelse til Tröndelag.

Samferdsel

1. Det akselererende forfallet på fylkesveiene må stanses, ved blant annet ved å flytte penger fra fond til vei.
2. Gjøre vesentlige grep for å redusere vedlikeholdsetterslepet. Budsjettrammene er 25 % av det beregnede behovet for å opprettholde vegkapitalen. Vi vil øke til 100 % årlig. Det vil redusere framtidige kostnader til drift og vedlikehold.
3. Kollektivtilbudet i fylket må innrettes slik at innbyggerne er tjent med det som tilbys. Båter og ferger skal tilpasses passasjerbehov, sikkerhet, effektivitet og forutsigbare

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

ruter, ikke bli mindre eller ha lavere fart. Drosjer skal i større grad bidra for å gi et kollektivtilbud i distriktene.

4. Det må arbeides aktivt for å finne en norm for kvalitet på fylkesveiene som er tilstrekkelig, jfr. prosjektet for forenklet standard gang- og sykkelvei igangsatt i Sør-Trøndelag i 2017.
5. Det må legges vekt på innovative løsninger og standardisering som medfører besparelser i fylkeskommunens veiprojekter. Entreprenørene skal involveres tidlig i prosjektene.
6. Legge til rette for at prosjekter vedtatt i Nasjonal Transportplan (NTP) får god fremdrift og sikres nødvendig statlig finansiering. Bidra til god samhandling mellom de ulike etater og sørge for effektive planprosesser.
7. Sette av midler til å vedlikeholde den nye vegkapitalen som skapes gjennom investeringsprosjektene i økonomiplanperioden.
8. Trøndelag er avhengig av at også de store europavegstrekningene som ligger inne i NTP gjennomføres.
9. NTP har en belønningsordning til fylker som forplikter seg til en satsning på fylkesveier. Rådmannen bes legge frem en konkret plan for hvordan Trøndelag fylkeskommune vil bruke denne satsningen innen februar 2023.
10. Utrede etablering av et «Nye Trønderske Veier AS». Trøndelag kan lære av hvordan Nye Veier arbeider for å holde kostnadene nede og øke samfunnsnyttene av nye veier mest mulig.
11. Være pådriver for at mer av godstrafikken flyttes fra veg til sjø og bane.
12. Trøndelag fylkeskommune skal prioritere å oppfylle tunnelforskriften i god tid før tidsfristen som er satt. For å få dette gjennomført krever fylkestinget at regjeringen leverer på sin forpliktelse om å fullfinansiere oppfyllelse av tunnelsikkerhetsforskriften på fylkesveg
13. Trøndelag fylkeskommune skal avsette en finansieringspakke for rassikringstiltak langs fylkesvegnettet, med porteføljestyring. Prosjektet for å sikre Trøndelags mest rasfarlige veg Ila-Flakk, skal igangsettes snarest.
14. Øke vedlikeholdsandelen i vegbudsjettet, for å ivareta trafiksikkerhet, fremkommelighet og bevaring av vegkapitalen.
15. Snarest igangsette moderniseringsprosjektet for Gråkallbanen
16. Forsere planlagt vedlikehold for de 244 bruene med størst skadeprioritet, ved å etablere et bruprogram på anslagsvis kr 550 millioner kroner over ti år.

17. Kreve at regjeringens reduksjon i ferjetakster ikke påvirker fylkeskommunens økonomiske handlingsrom negativt.
18. Kreve at regjeringen sikrer tilstrekkelige omstillingspakker til kollektivtransporten for å kompensere for redusert passasjernivå etter korona, for å hindre reduksjon i tilbud.
19. Elever skal komme seg trygt og forutsigbart til sitt skolested. Dette skal legges til grunn når nytt ITS-anbud utformes

Forslag fremmet av Hanne Moe Bjørnbet (Ap) på vegne av Ap, Sp, Sv og Krf

Økonomiplan 2023 – 2026, Utfordringsdokument

Fylkestinget ber fylkesrådmannen legge vurderingene i utfordringsdokumentet til grunn for arbeidet med økonomiplan 2023- 2026 med budsjett 2023 for Trøndelag fylkeskommune med følgende tillegg og endringer:

Overordna prioriteringer:

Utenforskap

Utenforskap er en trussel for hele samfunnet både lokalt, regionalt og nasjonalt. Fylkeskommunen må bidra til Inkluderende samfunn innenfor alle sine ansvarsområder. Inkludering er godt for skole, jobb, lokalmiljø, fritid, folkehelse og livskvalitet.

Økonomi

Store investeringer som må finansieres med lån sammenholdt med økning i rentenivået gir grunn til bekymring for handlingsrommet for å gi gode tjenester og fylle rollen som regional utviklingsaktør i årene framover. Det må derfor sees på muligheten for å redusere omfang av investeringer.

Profilering av fylkeskommunens virksomhet

Trøndelag Fylkeskommune er en stor og viktig aktør i den regionale utviklingen både gjennom egne selskaper og gjennom partnerskap med bedrifter og utviklingsinstitusjoner i fylket. Fylkestinget slutter seg til direktørens beskrivelse av behovet for å synliggjøre fylkeskommunes oppgaver og bidrag til samfunnsutviklingen.

Balansert utvikling i Trøndelag

Trøndelag fylkeskommune har en uttalt målsetting om å bidra til en balansert utvikling i hele fylket. Det kan bli en krevende oppgave framover og må få økt oppmerksomhet og prioritet. Mange lokalsamfunn og kommuner sliter med negativ utvikling i folketall og næringsutvikling. I arbeidet som regional samfunnsutvikler, vegeier, skoleeier og i prioritering av kollektivtilbud og kulturmidler må dette få økt oppmerksomhet.

Kultur og folkehelse:

Fylkestinget ønsker et bredt og variert kulturliv i hele Trøndelag. Etter pandemien ser vi at aktiviteten heldigvis er i ferd med å ta seg opp, med blant annet rekordmange

søknader på Fylkeskommunens tilskuddsordninger til prosjektstøtte. Denne rammen ønsker Fylkestinget at styrkes.

Kunnskap og kompetanse

Utfordringene etter pandemi og nedstenging i kultursektoren er mange. Det er usikkerhet om hvordan våre vaner har endret seg; vil vi gå på konserter, festivaler, spel eller andre kulturarrangement som før pandemien, vil vi gå på idrettsarrangement og vil vi delta i frivilligheten som før? Fylkestinget er opptatt av at det hentes inn kunnskap omkring dette, og at den kunnskapen skal nyttes til å sette inn virkemidler der behovet er størst. 2022 er Frivillighetens år, når kunnskapen om ettervirkninger for frivilligheten er på plass settes det i gang et arbeid med en Frivillighetsmelding/Frivillighetsstrategi, hvor det legges vekt på hvordan samarbeid skal løfte frivilligheten i hele Trøndelag. En slik frivillighetsmelding /strategi bygges på "Balansekunst"

Deltagelse, opplevelse og medvirkning

Barn og unge er satsingsområder for Trøndelag Fylkeskommune, alle skal ha mulighet til å delta på sine premisser. Uavhengig av den sosioøkonomiske situasjonen skal barn og unge ha samme mulighet til å delta på kultur- og idrettsaktiviteter. Fylkestinget vil gjennomføre en prøveperiode på 2 år med gratis leie av fylkeskommunale lokaler for frivilligheten. Dette skal gjelde barn og unge under 19 år så lenge frivillige lag og organisasjoner som leier lokaler kan vise til redusert/ikke økte kostnader for barn og unges deltagelse i aktiviteter. I prøveperioden skal det rapporteres på erfaringer og økonomi knyttet til ordningen.

I prinsipp sak om hvordan Fylkeskommunen skal stille seg til å bidra til bygging av idrettsanlegg m.m som brukes av våre videregående skoler skal det også innarbeides oversikt på hvilke anlegg våre skoler benytter i dag og hvilken praksis som gjelder for bruk. Målet er at det skal være samme praksis for våreskole over hele Trøndelag

Profesjonell aktivitet

Det er en utfordring at institusjoner som skal inn på statsbudsjettet for fast overføring først må inn på fylkeskommunens driftsbudsjett. I Trøndelag har vi Sjriffen kultursenter- et regionalt og nasjonalt kulturtilbud for mennesker med funksjonsnedsetting. De arbeider for overføring direkte over statsbudsjettet og har søkt Trøndelag Fylkeskommune om driftsstøtte. Fylkestinget mener det arbeidet som gjøres av Sjriffen kultursenter bidrar sterkt til inkludering og mangfold. Ikke minst bidrar Sjriffen kultursenter til å skape en plattform for deltagelse i samfunnsdebatten for og med utviklingshemmede. Fylkestinget ønsker å prioritere dette arbeidet.

Havbruksmuseet på Hitra

Planene for et Havbruksmuseum på Hitra har vært under planlegging i snart 20 år. Trøndelag fylkeskommune må i samarbeid med Hitra kommune, stat og lokalt næringsliv bidra sammen med MIST til at museet kan realiseres.

Norsk Radio og Fjernsynsmuseum i Selbu

Finansiering av Norsk Radio og Fjernsynsmuseum i Selbu har tidligere vært på dagsorden i fylkeskommunen i erkjennelsen av at dette er en viktig nasjonal ressurs. Trøndelag fylkeskommune må derfor ta initiativ sammen med eieren til å bidra til at dette blir underlagt nasjonal finansiering

Norge i tusen år

I forbindelse med markeringen av "Norge i tusen år" er SNK gjennom Hurdalsplattformen gitt rollen som navet i markeringa. Fylkestinget har også store forventinger til 2030-markeinga, det er et klart mål at hele Trøndelag og landet ellers skal ta del i denne markeringa. Det må arbeides opp mot regjeringen for at dette skal følges opp, både med å få på plass en nasjonal komite og at det følges opp med ressurser.

Tusenårsjubileet for slaget på Stiklestad er en god mulighet for å bygge kunnskap og refleksjon rundt vår historie som nasjon, hvilken betydning den har for framtiden og hvordan vi vil at samfunnet skal bli i framtiden. Kunnskap om vår kristne og humanistiske kulturarv og den påvirkningen det har hatt på våre verdier er viktig for å kunne møte andre kulturer med respekt og åpenhet.

Utdanning:

Innledning

Fylkestinget i Trøndelag jobber kontinuerlig for en balansert utvikling i fylket og har derfor valgt å bevare skolestrukturen med 32 videregående skoler. For at folk skal kunne bo og arbeide i hele fylket vil vi sørge for at den enkelte kan ha muligheten til å ta utdanning nært der de bor. Det oppnår vi best gjennom den desentraliserte skolestrukturen, og inntak gjennom nærskoleprinsippet.

Elevtallsutvikling

Store endringer i elevtall og skjev befolkningsutvikling i Trøndelag gir oss en del utfordringer. Dette innebærer at det er behov for enda større presisjon i arbeidet med tilbudsstruktur ved de videregående skolene i Trøndelag. Tett dialog mellom arbeidslivet, opplæringskontorene og skolene er viktig for å kunne treffe så godt som mulig på hvilke tilbud som skal lyses ut på den enkelte skole. For at elevene skal kunne gjennomføre ser fylkestinget det som en forutsetning at det er nok læreplasser i nærheten av skolene. Det er også en ambisjon at fylkeskommunen skal ta inn flere lærlinger.

I Trøndelag har vi satset stort på yrkesfag og hatt en økning i antall elever i åtte år på rad. De yrkesfaglige utdanningsløpene er dyrere enn de studieforberedende. Det er derfor behov for økte ressurser for å møte denne veksten. Så langt har fylkeskommunen i 2022 mottatt 14 millioner kroner til utstyr på enkeltskoler, 32,6 millioner for å skaffe lærlingeplasser og i revidert nasjonalbudsjett legges det nå opp til en ytterligere satsing. I 2022 vil det brukes mer enn én milliard på yrkesfag og kvalifisering. Tiltakene handler om å følge opp elevene tettere gjennom skoleårene på yrkesfag og når de går ut i bedrift som lærlinger, skaffe flere læreplasser og satse på kvaliteten i yrkesfagopplæringen. Fylkestinget ber om at nye tildelinger som kommer med revidert nasjonalbudsjett innarbeides i forslag til ny tilbudsstruktur for 2023 med vedtatt skolestruktur.

Kompetansepilot Trøndelag

Det er behov for et stort kunnskapsgrunnlag for hvilke utdanningstilbud det er størst behov i den enkelte region i Trøndelag. Fylkestinget ber derfor om at data fra de tre kompetansepilotene legges til grunn for arbeidet med treffsikker etter- og videreutdanning som arbeidslivet i Trøndelag trenger.

Trøndelagsmodellen

I Trøndelag står 57.000 mennesker utenfor arbeid eller utdanning. 17.500 av disse er under 30 år. Ungdomskullene i alderen 16 - 19 år går ned. Arbeidslivet har et omfattende behov for fagarbeidere og med mindre ungdomskull vil det ikke være mulig å utdanne nok fagarbeidere. Det videre arbeidet med Trøndelagsmodellen, samarbeid mellom fylkeskommunen, NAV og bedrifter er derfor avgjørende for å rekruttere kompetanse til arbeidslivet. Fylkestinget ber om at hovedutvalg for utdanning orienteres jevnlig om utvikling i arbeidet med Trøndelagsmodellen.

Restaurant- og matfag

Fylkestinget ber fylkesdirektøren prioritere tiltak som fremmer rekruttering til restaurant og matfag framover. Det er stor mangel på fagarbeidere og mange varsler kutt i produksjon som følge av denne. Fylkestinget ber om at det vurderes et prosjekt som kan gi elever mulighet til å inngå lærekontrakt med restauranter eller matfaglig bedrift direkte fra ungdomsskolen.

Fylkestinget ber om at det jobbes målrettet med å innlemme flere bedrifter og arbeidsplasser innen matfaglig næring i Trøndelagsmodellen.

Rekruttering til helsefag

Det er behov for flere helsefagarbeidere og læreplasser for helsefag i kommunene. Fylkestinget ber fylkesdirektøren jobbe målrettet opp mot KS og kommunene for å opprette flere læreplasser i offentlig regi, samt arbeide for å innlemme flere offentlige aktører/kommuner i Trøndelagsmodellen.

Trøndelag høyere yrkesfagskole

Den økte satsinga på yrkesfag gir behov for flere studieplasser ved THYF. Fylkestinget ser et behov for at det knyttes flere kontakter mellom THYF og arbeidslivet for å opprette utdanningstilbud tilpasset arbeidslivets behov. Fylkestinget ber om at det jobbes videre med å gjøre studietilbudene og mulighetene ved THYF bedre kjent.

Fylkeskommunen bevilger i dag 13,1 millioner kroner til drift av THYF. Gapet mellom faktiske kostnader og tildeling fra statsbudsjettet må lukkes. Fylkestinget forventer at regjeringens satsing på høyere yrkesfaglig utdanning med styrket finansiering av fagskolene kommer på plass for neste skoleår.

I dagens finansiering av fagskolene er det lagt lite vekt på finansiering av bygg. Vi ber derfor om at fylkesdirektøren jobber målrettet med muligheten til å bli nasjonal pilot for utvikling av fagskolelokaler og for å øke synligheten av utdanningstilbudet.

Samisk

Trøndelag fylkeskommune har samarbeidsavtale med Sametinget om undervisning i samisk språk. Elever som velger samisk som første- eller andrespråk må i løpet av skoleåret kunne møte andre elever i videregående skole som har valgt samme språk. I dag er det ingen møte- eller kontaktpunkt mellom elever som velger samisk språk, men de har muligheten til å reise til Kautokeino på språktrening. I tillegg til dette, ønsker fylkestinget at elevene skal få møte andre elever med samme interesse her i Trøndelag og ber om at det derfor tilrettelegges for slike møte to ganger i løpet av skoleåret. Første møte bør være kort tid etter skolestart, for å kunne skape en relasjon og språkmiljø.

Hovedutvalg for utdanning holdes orientert om hvordan dette organiseres og gjennomføres.

Strategi for minoritetsspråklige

Fylkesdirektøren peker i utfordringsdokumentet på at minoritetsspråklige elever i videregående opplæring med kort botid har en gjennomføringsgrad som ligger 20-25 % under gjennomsnittet i befolkningen.

Strategi for minoritetsspråklige har som mål at flere minoritetsspråklige ungdommer og voksne skal gjennomføre og bestå videregående opplæring og flere minoritetsspråklige ungdommer og voksne blir inkludert i arbeids- og samfunnsliv.

Fylkestinget ber fylkesdirektøren innarbeide midler til oppfølging av strategien og en plan for hvordan midler til oppfølging kan trappes opp over økonomiplanperioden.

Veiledningsordning for nyutdannede

Frafall i skolen er et stort tap for den enkelte, men det er også et stort tap for samfunnet. Samfunnet har bruk for alle og det må jobbes bredt og helhetlig for å øke gjennomføringen i videregående skole. Målet er en skole som lykkes i å «foredle» elevenes egenskaper, ferdigheter og interesser til nytte for dem selv og samfunnet.

Skolen trenger kvalifiserte lærere og fylkestinget ber fylkesdirektøren følge opp veiledningsordningen for nyutdannede lærere i strategiplan for 2023, slik at kapasitet og kompetanse ivaretas.

Visma in School

Fra høsten 2023 skal Visma in School tas i bruk. Det er viktig å legge til rette for at skolene har ressurser til tilstrekkelig kursing av lærere på skolene slik av innføringen av Visma i School går smidig og effektivt.

Transport:

Innledning

Samferdselspolitikken er avgjørende for å knytte Trøndelag tettere sammen. Fylkestinget er bekymret for pandemiens konsekvenser for området, og mener det er behov for å sikre at ikke etterdønningene av pandemien setter seg og forlenger effektene unødige.

Jernbane og gods

Fylkestinget ønsker at Trøndelag fortsatt skal ha en ledende rolle i arbeidet med å bedre godstransportens vilkår i regionen: mer gods på sjø og bane. Fylkesdirektøren bes om å arbeide opp mot staten med mål om å finansiere opp et nytt felles kunnskapsgrunnlag sammen med kommuner, etater og kompetansmiljøene. Arbeidet med ny godsterminal, uavhengig av plassering, må opprettholdes. Uavhengig endelig lokalisering, er det fortsatt utfordringer som må løses. Reduksjon av støy fra godstog må adresseres for å sikre gode bomiljø. Fylkestinget ber om at fylkesdirektøren henvender seg med problemstillingen til kunnskapsmiljøene i regionen.

Trøndelag fylke er avhengig av et godt samarbeid med ansvarlige for drift og utvikling av jernbanestrekningene i regionen. Fylkestinget er tydelig på at to tog i timen på

Trönderbanen först i 2027 er brudd på byvekstavtalen. Gods- og persontogtilbudet langs Atlantbanen mot Sverige skal utvikles, og fylkeskommunen må bidra til at videre planlegging av rutestruktur og –tilbud kommer videre. Togpendel videre fra Steinkjer til Grong er viktig for å utvide bo- og arbeidsmarkedet.

Bestillingstransport

Fleksibel transport har fortsatt et uforløst potensial i mobilitetstilbudet i Tröndelag. Erfaringene fra kommuner som er godt kjent med tilbudet viser at innbyggerne setter pris på et slikt tilbud. Innföringen av et utvidet tilbud i hele fylket må gjöres bedre kjent og tilpasses ytterligere for å optimalisere ordningen.

Bussanbud 2029

Fylkestinget deler fylkesdirektörens mål om å redusere risiko, konsekvenser og usikkerhet i store anbud. Arbeidet med nytt bussanbud må komme i gang snarest for å ivareta önsket fremdrift i anskaffelsen. I dette ligger kommunenes og andre organisasjoners mulighet til medvirkning. Fylkestinget ber om at også studentorganisasjonene gis anledning til å medvirke i prosessen, i tillegg til andre naturlige aktörer.

For å være i posisjon til å innföre ny teknologi og ökte klimaambisjoner i anbudet, önsker Fylkestinget å legge til rette for at nye lösnings kan testes ut. Fylkestinget ber fylkesdirektören sikre at nödvendige ressurser er på plass for å ivareta fremdrift i arbeidet med bussanbud 2029.

Ferge

Fylkestinget er opptatt av å sikre et godt fergetilbud i hele Tröndelag, og ser positivt på at regjeringen setter av penger til å gjöre en rekke fergesamband gratis. Fylkestinget ser at enkelte utfordringer kan oppstå, for eksempel med tanke på kapasitet og innföring, og har en forventning om at de reelle kostnadene som fölge av statens forventninger dekkes.

Fylkestinget viser videre til mandat for anskaffelse av fergetjenester 2025, og ber om at fylkesdirektören sikrer muligheter for å utvide tjenestetilbudet i tråd med kommunenes meldte behov og kutte mer utslipp frem mot og gjennom anbudsperioden.

Ferge Hitra-Aure

Fylkestinget viser til vedtak i Fylkesutvalget i Møre og Romsdal fylkeskommune nylig og tidligere vedtak i TRFK og Hitra kommune angående saken. Fylkestinget ber fylkesdirektören gå i dialog med alle parter og at det blir enighet om de faktiske kostnadene for infrastruktur i forbindelse med re-öppning av sambandet. Hovedutvalg veg og hovedutvalg transport orienteres om dialogen. Ny kai Laksåvika innlemmes i plan for oppgradering av fergekaier.

Ferge Levanger - Hokstad

Ökt öppningstid og frekvens på fergesambandet Levanger – Hokstad vedtatt i sak FT sak 38/22 evalueres sammen med Levanger kommune og sökes viderefört minimum samme nivå i 2023

Kapasitet på jernbane

Det store ambisjonsnivået om overføring av både persontrafikk og gods til jernbane krever en god, realistisk og framtidrettet kapasitet på banenettet. For å unngå at kapasitet blir en begrensende faktor for økt trafikk på banenettet i Trøndelag må Trøndelag fylke ta en aktiv rolle i kartlegging og synliggjøring av nødvendige kapasitetsforbedrende tiltak på banenettet

Økonomi

Samferdselsområdet vil i årene fremover fortsatt merke betydelige effekter av pandemien og krigen i Europa. Mangel på arbeidskraft, et ustabil energimarked, økte priser og færre passasjerer er bare noen av rammevilkårene som utfordrer handlingsrom i eksisterende og fremtidig tjenestetilbud. Fylkestinget er enige med AtB i strategien om å få kundene tilbake til kollektivtrafikken og at målet om økning i antall passasjerer ligger fast. Fylkestinget har en forventning om at staten stiller opp med omstillingsmidler som belønner fylker som klarer å hente igjen passasjer-bortfallet. Fylkestinget ber om at fylkesdirektøren legger opp til å redusere nedtrekket for samferdselsområdet i økonomiplanperioden for å sikre at politiske mål og ambisjoner ivaretas, særlig med tanke på sjøtransporten.

Veg:

Fylkestinget er fortsatt bekymret over et betydelige etterslep på vårt fylkesvegnett og at dette fortsatt forventes å øke. Det blir en stor og viktig oppgave å snu utviklingen. Standarden på fylkesvegnettet er viktig og ofte avgjørende for sysselsetting og bosetting i mange lokalsamfunn og dermed i bidraget til en balansert utvikling i fylket vårt.

Trafikksikkerhet og framkommelighet er viktig for alle trafikantgrupper. Dårlige fylkesveger gir større risiko for trafikkulykker og er til hinder for person- og næringstransporten, særlig i distriktet. Fylkestinget ser svært alvorlig på det økende antall bilulykker med drepte og hardt skadde og ber fylkesdirektøren ha søkelys på dette framover når det gjelder drift og vedlikehold av våre fylkesveger. Fylkestinget ber fylkesdirektøren så langt det er mulig, å legge inn et nivå i budsjett og økonomiplan til vedlikehold og fornying på fylkesvegene som opprettholder trafikksikkerhet og framkommelighet.

Fylkestinget støtter opp om omorganiseringa innafor vegavdelinga for å få på plass en større «iverksettingsevne» overfor politiske vedtak. Investeringsiltak som ikke blir iverksatt, skaper et dårlig omdømme for fylkeskommunen og er svært negativt for våre innbyggere rundt om i hele Trøndelag.

Trafikksikkerhet

Trøndelag fylkeskommune er godkjent som trafikksikker fylkeskommune. Det er store behov for investering i infrastruktur som kan sikre trygg mobilitet for alle trafikantgrupper og transportformer. Fylkestinget ber fylkesdirektøren spesielt ha oppmerksomhet rettet mot barn, trygge skoleveier og trygge områder rundt skoler og barnehager.

For å nå målene innenfor trafikksikkerhet må det jobbes både med fysiske tiltak og med tiltak rettet mot adferd. Trafikksikkerhet er folkehelse. Fylkestinget ber fylkesdirektøren se nærmere på hvordan disse områdene kan kobles nærmere til hverandre.

Fylket vil videreføre sin satsing på trafiksikker kommune og tiltak for ungdom som søker risiko i trafikken. Samtidig er det avgjørende at man har følger opp målene i Nasjonal tiltaksplan for trafiksikkerhet og at endringer i utfordringsbildet følges nøye.

Fylkestinget ønsker å se på muligheten for å sette av mer midler øremerket til søkbare trafiksikkerhetstiltak til kommunene.

Trafiksikkerhet og framkommelighet henger også nøye sammen med hvordan våre fylkesveger er skiltet. Det å ha egen kontroll på dette arbeidet er viktig. Fylkestinget ber derfor fylkesdirektøren starte arbeidet med å få overført skiltmyndigheten på våre fylkesveger fra Statens Vegvesen til fylkeskommunene.

-s. 52 Nytt avsnitt 4 under 11.3 Trafiksikkerhet:

Utbygging av gang- og sykkelveger i hele Trøndelag er også et viktig bidrag til økt trafiksikkerhet. Slike utbygginger bør ofte knyttes til tryggere skoleveg. Andre tiltak for å øke sikkerheten på skoleveger er: nedsatt fartsgrenser, siktrydding og hjertesoner rundt skolene.

Driftskontrakter

Fylkestinget ønsker mer oppmerksomhet om åpenhet i våre framtidige driftskontrakter. Forholdet mellom fylkeskommunen, hovedentreprenør og underentreprenør må bli mere transparente. En styrket vegmesterrolle vil være et viktig bindeledd mellom fylkeskommunen og utførende part, og LO koordinatoren må få større mulighet til å gå inn i disse kontraktene for å følge opp seriøsitetsskrav og økonomiske og etiske faktorer.

I tillegg må det utredes prøveprosjekt på drift og vedlikehold i egenregi.

Klimautfordringer og større og hyppigere hendelser med ekstremvær rammer særlig fylkesvegnettet i Trøndelag. Våre grusveger er spesielt utsatte. Fylkestinget vil derfor støtte opp om nytenkning innafor drift, vedlikehold og fornying av våre grusveger og ønsker at en slik «pilot» presenteres for hovedutvalg veg i løpet av høsten 2022.

Med følgende tilleggssetning: Økt vektlegging av innovative løsninger på investeringer, drift og vedlikehold på grusveinettet.

Fylkesvegprosjekter i miljøpakken

Fylkestinget registrerer med bekymring at det er vanskelig å få gjennomslag for sterkt nødvendige fylkesvegpakker i Miljøpakken. Fylkestinget ønsker derfor økt trykk på arbeidet med å få fylkesvegprosjekter inn i Miljøpakken.

Flaskehalsar på bærende konstruksjoner

Et stort antall av fylkets over 1300 bruer og bærende konstruksjoner på fylkesvegnettet representerer betydelige utfordringer for framkommeligheten i Trøndelag, spesielt for næringstransporten. Fylkestinget ønsker en prioritert handlingsplan for utbedring av flaskehalsar på bærende konstruksjoner.

Klima og miljø:

Klima og miljø representerer en av de største utfordringene vi står overfor, og det haster med å handle. UFD beskriver utfordringen godt. Dokumentet beskriver også godt hvordan fylkeskommunen gjennom rollen som tjenesteyter, innkjøper, eier/forvalter, myndighet og pådriver, kan spille en vesentlig rolle for reduserte utslipp.

Samferdsel og transport bidrar betydelig til utslipp. Her ligger også muligheter for utvikling av nye løsninger, næringsutvikling og gode persontransportløsninger. Dette kan ikke fylkeskommunen løfte alene, men er avhengig av å ha staten med på laget for å nå felles, nasjonale mål.

Side 16: tillegg punkt 3.2.1 avsnitt 3

Trøndelag fylkeskommune vil derfor ha økt fokus på vern av naturmangfold både på sjø og land. Et mangfold av mikroorganismer, planter, dyr, fisk, insekter og fugler er helt avgjørende for livet på jorda. Dette mangfoldet gir også viktige bidrag til matproduksjon og medisiner. Hensynet til naturmangfold vil derfor ha økt prioritet i Trøndelag fylkeskommune framover.

3.1.3

I det videre arbeidet med klimabudsjettet og skogens rolle ønsker fylkestinget at det spesielt sees på konkrete tiltak for å øke skogens karbonlager gjennom et skogreisingsprosjekt i Trøndelag. Et slikt prosjekt skal øke det produktive skogarealet og inneholde skogtiltak på eksisterende skogarealer.

Næring:

s. 34 nytt avsnitt under punkt 7.2 om verdiskapingsstrategien:

Økt pris på energi, økte råvarepriser på verdensmarkedet og krigen i Ukraina understreker viktigheten av økt sjølbergning på mat basert på lokale ressurser. Med utgangspunkt i Trondheim og Trøndelag som europeisk matregion i 2022, forsterkes målet om Trøndelag som Nord-Europas matregion nr. 1. For å øke produksjonen av lokalmat av god kvalitet og øke sjølberginga på mat i Trøndelag og Norge, er det viktig å styrke importvernet på jordbruksvarer.

Energi

I dag er mesteparten av Trøndelag en region med kraftoverskudd og de økte strømprisene som store deler av landet sør for Dovre har opplevd i vinter har vi i stor grad vært forskånet fra. I årene som kommer meldes det inn store behov for mer elektrisk kraft i alle samfunnssektorer. Store industriarbeidsplasser i regionen har satt seg ambisiøse mål om vekst og kutt i klimagasser. I tillegg vil nye næringer etablere seg, og omstillingen fra fossil transport til elektrisk transport vil fortsette.

Dette vil kreve mye ny kraft, men også regionale vurderinger på hvor kraften skal bli tatt i bruk og hvilke kraftkrevende næringer vi skal satse på. Trøndelag er i en unik posisjon for å ta en ledende rolle i grønn industriutvikling, men forutsigbar tilgang til kraft og ny nettinfrastruktur er nødvendig for utviklingen.

For at vi skal sikre nok ny kraft og for at den nye kraften sammen med dagens kraft skal brukes hensiktsmessig er det nødvendig å ta politisk styring. Det er behov for et

regionalt perspektiv på en regional utfordring gjennom en "Energiplan mot 2050 for Trøndelag".

I tillegg vil fylkestinget be om at Statnett forserer utbygging av 420kV kabel mellom Snilldal og Åfjord.

Landbruk og matproduksjon

Trøndelag produserer over 20% av nasjonal jordbruksproduksjon, og reindrifts- og landbruksnæringa er med dette en viktig næring for fylket. Fylkestinget ser med bekymring på reduksjonen i regionale utviklingsmidler som forvaltes av Innovasjon Norge og som er spesielt knyttet til omlegging til løsdrift som følge av nasjonale krav. Skal næringa klare å gjennomføre denne omstillingen må denne ordningen styrkes med økte statlige overføringer.

Trøndelag markerer seg som Europeisk Matregion i 2022. Denne markeringen gir mange av oss ny kunnskap og nye ferdigheter i foredling og forbruk av lokalprodusert mat. Som følge av dette er det viktig å se at dette på sikt vil skape økte behov for flere ressurser knyttet til næringsutvikling i lokalmat- og reiselivsnæringa i fylket. Arbeidet med igangsatte aktiviteter bør videreføres i allerede etablerte strukturer i matsatsinga i Trøndelag som Oi Trøndersk Mat og Drikke når prosjektarbeidet i 2022 ferdigstilles.

Næringshageprogrammet som regionalt utviklingsverktøy

Gjennom regionreformen har fylkeskommunene fått et større ansvar for å utforme og finansiere oppdragene til Innovasjon Norge og Siva. Et nytt næringshageprogram for perioden 2023 – 2033 skal utformes og fylkestinget vil framheve at programmet og utformingen av dette er et viktig verktøy for å skape en mer balansert utvikling i hele fylket. Fylkeskommunen bør se på og vurdere å styrke næringshagenes og inkubatorenes rolle som kompetansemeglere mellom lokalt næringsliv, regionale forskningsfond og FoU-institusjonene. En mer målrettet og konkret bruk av denne delen av virkemiddelapparatet vil bidra til å styrke næringsutviklingen i distriktskommunene der innovasjonssystemene kan være tynne. Det er derfor viktig at fylkeskommunen bruker dette mulighetsrommet nå når neste 10-års periode for programmet skal utformes.

7.2

Fylkestinget har tidligere vedtatt at det skal sees nærmere på kapitalmiljøet i Trøndelag da spesielt med et blikk på grønne investeringer. Det er viktig at det offentlige tar en rolle i dette arbeidet og ikke kun overlater det til private investorer. Her kan både rene finansielle instrumenter som finansreglementet være et aktuelt verktøy, men også bevilgninger gjennom økonomiplan. Fylkeskommunen bør ta en aktiv rolle i å få flere nye ideer opp og frem og utfordre kommuner i Trøndelag til å bidra sammen med fylkeskommunen i dette arbeidet.

7.5

Fylkeskommunen har satt i gang et arbeid for å øke kompetansen til små og mellomstore bedrifter om bærekraft gjennom å videreutvikle metodikken i Industri 4.0-programmet. Resultatet fra Sparebank1 SMN sin undersøkelse blant bedrifter i sitt nedslagsområde viser at dette er et viktig arbeid. Tilbakemeldingene fra næringsforeningene i fylket og fra kommunene er at bedriftene trenger mer kompetanse, men også ressurser til å prioritere

dette arbeidet. Fylkestinget mener derfor dette arbeidet må styrkes i årene fremover skal vi evne å få større deler av samfunnet til å være med å nå klimamålene.

7.6

Arbeidskraftsbehovet i Trøndelag er stort. Offentlig sektor har store bemanningsutfordringer spesielt i helsesektoren og i privat sektor er det et utfordringsbilde i alle bransjer fra varehandel, reiseliv, restaurant til bygg, anlegg og industrien.

Det er et behov for at det offentlige tar en tydelig rolle i denne utfordringen. Som fylkeskommune har vi det direkte ansvaret for utdanning av våre ungdommer gjennom den videregående skolen og høyere yrkesfaglig utdanning. Vi må sørge for at enda flere ungdommer fullfører videregående opplæring både gjennom fagbrev og studiespesialisering slik at de kommer videre inn i arbeidslivet.

Vi må også sørge for at de som kan av de 57 000 trønderne som står utenfor arbeidslivet kommer i arbeid. Trøndelagsmodellen har allerede etablert seg som et viktig redskap og spiller en avgjørende rolle for å lykkes gjennom skreddersydde løsninger. Dette arbeidet må styrkes i årene fremover.

Bedre gjennomføring og Trøndelagsmodellen vil ikke kunne løse arbeidskraftutfordringene alene. Det vil bli behov for ny utenlandsk arbeidskraft. Fylkestinget vil at fylkeskommunen skal ta en aktiv rolle og igangsette et initiativ med partene i arbeidslivet og offentlige instanser kalt «Work and live in Trøndelag».

Trøndelags styrker og fortrinn skal utvikles videre gjennom en satsing på et trygt og rettferdig arbeidsliv, hvor den norske arbeidslivsmodellen med faste stillinger legges til grunn. «Work and live in Trøndelag» vil støtte opp under et velorganisert arbeidsliv, og sikre et seriøst, inkluderende og mindre byråkratisk arbeid med tilførsel av ny utenlandsk arbeidskraft til Trøndelag. Vi må lære av det som ble gjort sist det kom mange nye utenlandske arbeidstakere.

7.7

BIO-ordningen (Bedriftsintern opplæring) er et viktig redskap for å fange opp kompetansebehovet i næringslivet, ikke minst knyttet til fylkeskommunens rolle som kompetansepolitisk aktør. Ordningen oppleves som relevant for næringslivet. BIO-ordningen kan bli et sentralt virkemiddel for å videreutvikle den grønne og digitale kompetansen i næringslivet. Det må derfor innarbeides større og mer forutsigbare rammer for ordningen.

Tannhelse:

TK Midt

TK Midt leverer spesialisttjenester, forskning og tilrettelagt tannbehandling i samarbeid med den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. Dette samarbeidet er med på å oppfylle fylkeskommunens lovpålagte oppgaver innenfor tannhelseområdet. Stortinget har i budsjettvedtaket 2021 styrket spesialisttannhelsetjenesten med bevilgninger til behandlingsmetodene TOO og Tbit der TK Midt har en ledende oppgave i oppbygging av tjenesten.

Det er en utfordring for Midt-Norge at vi er den regionen som har færrest spesialister til å betjene tilbudet til disse sårbare gruppene. Utdanning og praksis for flere spesialister i samarbeid med fylkestannlegen og økt kapasitet på den fylkeskommunale tannhelsetjenesten er derfor avgjørende for å gi et bedre tilbud på dette området. En vekst i Tk Midt's tjenestetilbud vil i framtida kreve utvidelser av arealer.

Eierbidraget fra Trøndelag fylkeskommune er et viktig grunnlag for å støtte opp under oppgavene selskapet har. Fylkeskommunen og Tk Midt må i fellesskap avklare hva som er tilfredsstillende nivå på framtidig eierbidrag. Fylkestinget oppfordrer partene til å se på muligheter for samarbeid om administrative tjenester og verktøy. Dette kan gi Tk Midt muligheter for å utnytte ressursene på en mer effektiv måte som på sikt vil redusere behovet for økt eierbidrag.

Forslag fremmet av Tommy Reinås (Mdg) på vegne av Mdg

DISPOSISJONSFOND:

Økt satsing på klima og naturtiltak de neste 4 årene

ALTERNATIVT BUDSJETT MDG	
<i>Fra frie midler</i>	
Til klima og naturtiltak 2022	30000
Til klima og naturtiltak 2023	30000
Til klima og naturtiltak 2024	30000
Til klima og naturtiltak 2025	30000
SUM 2022- 2025	120000

Votering

Alternativ votering	
• Innstillingen	42 stemmer for (AP, Sp, MDG, R, Sv og Krf), vedtatt
• Forslag fra Pål Sæther Eiden	13 stemmer for (H, V, Frp og PP), ikke vedtatt
Forslag fra Tommy Reinås	7 stemmer for (MDG, R), ikke vedtatt
Forslag fra Hallgeir Opdal	7 stemmer for (MDG, R), ikke

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

	vedtatt
Forslag fra Hanne Moe Björnbet	39 stemmer for (Ap, Sp, Sv, R og Krf), vedtatt
Forslag om ekstramidler til klimaomstillingsarbeid fra Tommy Reinås	7 stemmer for (MDG, R), ikke vedtatt

Izabela Vang var ikke til stede ved voteringen

Fylkesutvalget sin innstilling:

Fylkestinget ber fylkesdirektøren legge vurderingene i utfordringsdokumentet til grunn for arbeidet med økonomiplan 2023 – 2026 og årsbudsjett 2023 for Trøndelag fylkeskommune.